

Karjalain Heimio

N:o 3-4 2014

Hinta 7 €

Olympiamitalisti
Enni Rukajärvi

S I S Ä L T Ö

Kannen kuva Enni Rukajärvestä Rami Hanafi.

Ilmari Homanen: Olympiamitalisti Enni Rukajärvi on äitinsä puolelta vienankarjalaista sukua.	40
Aila-Liisa Laurila: Sandra Stepanova on tehnyt mittavan elämäntyön kansanperinteen kerääjänä.	43
Aila-Liisa Laurila: Nikolai Turičev kertoo, että karjalan kieli ei tunnu lähtevän elpymään Tverin Karjalassa.	46
Irina Novak: 80 vuotta täyttävä Aleksandra Punžina keräsi tverinkarjalaisia perinneaineistoja.	48
Ivan Savin: Karjalainen kirjailija kertoo livvin kielellä starinan nimeltään Pulloine.	50
Yrjö Karsikkoniemi: Ukrainalaisella kasakkapäällikkö Petro Kalnyševskilla voi olla jälkeläisiä Suomessa.	52
Anni Vlasova: Pohjois-Viena-seuran naiset kävivät pitämässä käsityökurssia Kiestingissä.	56
Heli Iso-Markku: Pohjoisvienalaiset Vaarakylän ja Kiisjoen suvut järjestivät tapaamisen.	58
Aila-Liisa Laurila: Santra Remšujevan syntymästä on toukokuussa kulunut sata vuotta.	62
Hallituksen uutiset: Sukututkimusta ja valintoja Karjalan Sivistysseuran Heimopäivillä Turussa.	66
Laukunkantajat: Puheenjohtaja tapaa lääkäri Seppo Pesosen, jonka juuret ovat Aunuksen Karjalassa.	67

Karjalan Heimo

Karjalan Sivistysseura ry:n jäsenlehti ja äänenkannattaja

- Kieltä ja kulttuuria vuodesta 1906 -

Seura perustettiin 1906 nimellä Wienan Karjalaisten Liitto. Vuonna 1917 seuran nimeksi tuli Karjalan Sivistysseura ry. Seuran tarkoituksena on itä- ja rajakarjalaisen kielen ja kulttuurin vaaliminen sekä sivistystyön tekeminen. Seura pyrkii ylläpitämään karjalaista perinnettä ja heimohenkeä sekä lujittamaan karjalaista itsetuntoa.

Karjalan Sivistysseura ry:n jäseneksi pääsee jokainen hyvämaineinen kansalainen. Jäsenmaksuun sisältyy Karjalan Heimo-lehti. Tervetuloa jäseneksi, lehden tilaajaksi ja lukijaksi sekä karjalais-kalevalaisen kulttuurin harrastajaksi.

Lisätietoja seuran toiminnasta www.karjalansivistysseura.fi

Kirjoita juttu lehteen!

Aineisto seuraavaan Karjalan Heimo-lehteen on lähetettävä päätoimittajalle viimeistään lauantaina 31. toukokuuta. Muista myös vinkit loppukesän tapahtumista, juhlista ja tapaamisista!

Seuraavat aineistopäivät tänä vuonna ovat 2.8., 27.9. ja 8.11.

paatoimittaja@karjalanheimo.fi

Karjalan Heimo

Vuonna 1906 ilmestyi lehden ensimmäinen näyttenumero nimellä Karjalaisten Pakinoita

Toimitus

Päätoimittaja: Aila-Liisa Laurila
0400 755 907 tai 040 514 3351
paatoimittaja@karjalanheimo.fi
Lapinkaari 20 B 23, 33180 Tampere
www.karjalanheimo.fi

Ulkoasu

Peter Bange
bangedesign@gmail.com

Ilmestyminen

Lehti ilmestyy 6 kertaa vuodessa, kaksoisnumeroina. 95. vuosikerta.

Ilmoitushinnat

Takakansi 490 €, sisäkannet II ja III 450 €, 1/1-s. 430 €, 1/2-s. 300 €, 1/3-s. 235 €, 1/4-s. 185 €, 1/6-s. 140 €, 1/8-s. 115 €

Ilmoitusaineiston toimitusosoite

paatoimittaja@karjalanheimo.fi

Lehden tilaaminen ja osoitteenmuutokset

Karjalan Sivistysseura ry
Luotsikatu 9 D, 00160 Helsinki
(09) 171 414
toimisto@karjalansivistysseura.fi
www.karjalansivistysseura.fi
Toimisto palvelee: ti ja to klo 10-15, heinäkuussa suljettuna.

Tilaushinta / jäsenmaksu

Lehden tilaushinta on 40 € / vuosi.
Yhdistyksen jäsenmaksu on 32 € ja lehti sisältyy jäsenetuna jäsenmaksuun.

Pankkiyhteys

Sampo Pankki
IBAN: FI92 8000 1500 0617 19
BIC/SWIFT: DABAFIHH

Julkaisija

Karjalan Sivistysseura ry
Julkaisu- ja toimikunnan puheenjohtaja:
Senni Timonen.
www.karjalansivistysseura.fi

Painopaikka

Libris Oy

Oikeudet muutoksiin pidätetään.

ISSN 0449-8828

Helsingissä 10. huhtikuuta 2014

Onnea Karjalan rahvaalle!

Vuonna 1989 perustettu Karjalan Rahvahan Liitto täyttää tänä keväänä 25 vuotta. Liitto on siis jo neljännesvuosisadan ajan tehnyt työtä karjalan kielen ja karjalaisen kulttuurin säilyttämiseksi Karjalan tasavallassa. Nykyisin Jelena Migunovan johtamalla liitolla on ehtinyt olla jo monta puheenjohtajaa Goškijevista Zaikoviin, Volkoviin ja Sinitskajaan. Liiton osoitteena on ollut Oma Mua -lehden toimitus Petroskoissa, sillä sen kaksi viimeistä puheenjohtajaa ovat lehden toimittajia. Liitto on saanut paljon aikaaan. Ljubov Nikitinan johtama Oma Pajo -kuoro ja Suomessakin viime vuonna vierailut Čičiliušku-nukketatteri ovat syntyneet liiton toiminnan ohessa. Uutuus on Pyhäpäivän kielipesä lapsille Petroskoissa. Karjalan Rahvahan Liiton osastoja toimii ympäri tasavaltaa eri kylissä ja niissä on erilaista toimintaa, kuten kielikerhoja ja kielipesiä, joissa opitaan ja pidetään yllä oman kielen taitoa. Liitto on juurruttanut viime aikoina myös kyykkä-pelin innostusta Karjalaan ja onnistunutkin siinä yllättävän hyvin. Oma Mua ja Vienan Karjala toimivat nykyisin yhdistyneinä sanomalehtenä, ja uudistus on saanut kiitosta lukijoilta.

Toukokuun 18. päivänä Petroskoissa juhlanpäivä pitävä liitto ei kaikesta toiminnastaan huolimatta voi olla järin iloinen karjalan kielen asemasta eikä vahvuudesta nykyisin. Tietyt asiat ovat kuin kuumia perunoita, joihin ei rohjeta oikein koskea. Yksi sellaisista on kysymys karjalan kirjakielenä. Moni on jo hiljaksen kääntynyt yhden yhteisen kirjakielen luomisen kannalle, koska sillä tavalla kielen asemaa olisi ehkä mahdollista vahvistaa. Mitään murretta ei voi julistaa alueen viralliseksi kieleksi, mutta murteiden pohjalta luodulle kirjakiellelle asema ehkä voitaisiin antaa. Tämän ajatuksen on voinut aistia viime aikoina useista mediakommenteista. Kun itse luen uudistunutta Oma Mua -lehteä, en edes kiinnitä huomiota siihen, onko juttu kirjoitettu vienaksi vai livviksi. Huomio kiinnittyy asiaan, josta kerrotaan. Suomi on osoittanut, että murteet säilyvät joka tapauksessa.

Jos karjalalle tulisi yksi kirjakieli ja siitä Karjalan tasavallan virallinen kieli, voisi samalla ehkä myös suomen asema vahvistua. Viime aikoina suomenkin tilanne on kurjistunut Karjalassa. Esimerkiksi Carelia-lehden päätoimittaja Robert Kolomainen on jättänyt helmikuussa työnsä vastalauseena sille, että ennen kymmenen kertaa vuodessa ilmestynyt kulttuurilehti supistettiin kahdesti vuodessa ilmestyväksi albumiksi. Tilaajia tosin oli enää noin 500, mikä on todella vähän.

AILA-LIISA LAURILA
Päätoimittaja

Enni Rukajärven suonissa virtaa Potapoffien verta

Enni Rukajärvi saa lumilautailua ammatikseen ja nauttia upeista lumimaisemista eri puolilla maapalloa. Kuvat Suomen lumilautaliitto/Rami Hanafi

••• Lumilautailija ja olympiamitalisti Enni Rukajärvi kasvoi pienessä Kuusamon Rukajärven kylässä, jonka koulussa oli vain 20 oppilasta.

Enni Rukajärvi, 23, on reipas, kaunis, iloinen ja huiman rohkea lumilautailijatyttö Kuusamosta. Hän laskee laudallaan hurjaa vauhtia alas jyrkkää tunturin rinnettä, hyppää vauhdissa mäkeen rakennetulle kaiteelle, liukuu putoamatta kaiteen toiseen päähän, hyppää sen jälkeen hyppyristä niin korkealle, että ehti tekemään ilmalennon aikana useita voltte-

ja tai jopa neljä ja puoli kierrettä. Ilmitemppujen jälkeen hän putoaa maahan kauniisti jaloilleen ja jatkaa hyvää kyytiä seuraavalle hyppyrille.

Tällainen meno tuntuu maallikosta ihan mahdottomalta, mutta Enniltä se onnistuu. Hän on liikunnallisesti lahjakas. Hän on koko nuoren ikänsä päättäväisesti kehittänyt laskutaitoaan, saanut

asiaankuuluvaa valmennusta ja käyttänyt hyväkseen kotipaikkansa harjoitusmahdollisuudet. Hän on kotoisin Rukajärven kylästä, josta on Rukatunturille matkaa maanteitse vain seitsemän kilometriä. Lapsena hän halusi päästä Rukan rinteille lähes joka päivä. Isä ja äiti saivat toimia kuljettajina.

– Monesti tyttö joutui tulemaan kotiin omin nokkineen lumilauta kainalossa, Simo-isä kertoo.

Enni on nyt yksi koko maailman parhaista lumilautailijoista. Helmikuun 9. päivänä tänä vuonna hän voitti Sotšin talviolympialaisissa slopestyle-lajissa hopeamitalin. Vain yksi oli häntä parempi, amerikkalainen Jamie Anderson, prons-

Kotona Enni ehtii käydä vain pistäytymässä

sia sai britti Jenny Jones. Hän oli Suomen joukkueesta ensimmäinen urheilija, joka sai mitalin Sotšissa. Näin hän, Suomen kisajoukkueen lipunkantaja olympiakisojen avajaisissa, antoi kannustavan esimerkin joukkueen muille urheilijoille.

Karjalan Heimon lukijoita Ennin menestys kiinnostaa erikoisesti siitä syystä, että Enni on äitinsä Marja Leena Rukajärven kautta karjalaista sukuperää, Pistojärven Hirvisalmen Potapoffeja/Syrjälöitä. Teppo Potapoff/Syrjälä syntyi vuonna 1883 ja muutti vuonna 1921 pakolaisena perheineen Kuusamoon. Enni on Tepon pojan Paavon (s. 1907 Pistojärvellä) tyttären Tyynen tyttären Marja Leenan tytär.

- Kyllä minä karjalaisen sukuperäni tunnen, sanoo Enni itse.

Samaa Potapoff-sukua ovat Kuusamosa myös esimerkiksi Salmenkorvat, Tyynelät, Lehtosaaret, Tauriaiset, Tyntit ja Homaset. Potapoffien verta on myös Kuusamon perussukujen Karjalaisten ja Määttien suonissa.

Enni aloitti laskettelun Rukalla suksilla 6-vuotiaana vuonna 1996. Hän oli muita tyttöjä rohkeampi ja sen tähden hän laski paljon poikien kanssa. Lumilautailuun hän innostui 9-vuotiaana saatuaan isältään Simolta syntymäpäivälahjaksi käytyyn lumilaudan. Hän oppi taitavaksi laskijaksi nopeasti ja isänsä suosituksista hän alkoi erikoistua lumilautailuun luopuen tanssiharrastuksestaan.

Enni rakastaa lajiaan, se on nyt hänelle kaikki kaikessa. Tärkeä vaihe hänen kehityksessään oli koulunkäynti Sotkamon urheilulukion lumilautalinjalla, missä oli mahdollisuus saada ammattimaista valmennusta. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Sotkamon lukiossa vuonna 2009 hyvin arvosanoin. Samana vuonna hän voitti lajinsa Suomen mestaruuden ja seuraavana vuonna hän alkoi saavuttaa kansainvälisiä menestyksiä.

Nuoresta rukajärveläistyöstä on tullut maailmankansalainen. Hän kiertää ympäri maailmaa kilpailusta toiseen niin, että matkapäiviä kertyy yli 200 vuodessa. Esimerkiksi viime syyskuussa hän aloitti kilpailun Uudessa Seelannissa, lensi sieltä kuvauksiin Los Angelesiin, kil-

Enni Rukajärvi on äitinsä Marja Leena Rukajärven kautta karjalaista sukuperää, Pistojärven Hirvisalmen Potapoffeja/Syrjälöitä.

paili lokakuussa useissa maissa Keski-Euroopassa, sen jälkeen marraskuussa Amerikassa ja kuten edellä mainittiin, helmikuun alussa hän oli Sotšin talviolympialaisissa Venäjällä.

Kotona Enni ehtii käydä vain pistäytymässä. Toimeentulonsa hän hankkii kilpailemalla ammattimaisesti. Sponsorit maksavat hänelle reilua palkkaa ja kilpailujen järjestäjät maksavat hänen matkakulunsa. Eri maiden nuoret kilpailijat tapaavat toisiaan jatkuvasti kilpailutapahtumissa ja heistä on tullut läheisiä ystäviä keskenään. Heillä näyttää olevan hauskaa yhdessä.

Lumilautailu on niin raju laji, että siinä ilman muuta sattuu loukkaantumisia. Enniltä on kerran käsi murtunut, hän on saanut aivotärähdyksen sekä lukemattoman määrän mustelmia. Tämän vuoden alkutalvesta hän on kärsinyt polvivammasta. Polvi vaivasi häntä olympiakilpailujen aikana, mutta sisukaana ja määrätietoisena urheilijana hän kivusta huolimatta päätti yrittää. Hän

teki laskussaan vaativampia temppuja kuin oli suunnitellutkaan. Maaliskuun lopulla Enni ilmoitti Amerikasta äidilleen, että polvi on parantunut niin, että se kestää laskemista.

Sotšissa laskettu mäki oli 635 metriä pitkä ja korkeusero lähtö- ja maalipaikan välillä oli 143 metriä. Matkalla urheilijalla oli valittavissaan useita kaiteita ja kolme hyppyriä. Hyppyrit lennättivät laskijan hyvin korkealle niin, että ilmalennon aikana ehti tehdä useita voltteja ja kierkeitä. Tuomarit antoivat laskusta pisteitä temppujen vaikeuden sekä puhtauden ja kauneuden mukaan. Maksimipistemäärä on 100 pistettä. Voittaja sai 95,25 pistettä, Enni 92,50 ja pronssimitalisti 87,25.

Presidentti Sauli Niinistö oli katsomassa slopestyle-kisaa ja hän onnitteli Enniä arvokkaan saavutuksen johdosta. Enni kertoi olleensa ihan hämmentynyt jouduttuaan korkea-arvoisten henkilöiden onnittelevien kohteeksi ja juhlallisten seremonioiden keskelle. Tällaista hän ei aikaisemmin suurtenkaan kilpailutapahtumien yhteydessä ollut kokenut.

Kotimatalla hän yllättyi, kun jo Helsingin lentokentällä olivat häntä vastaanottamassa hänen vanhempansa monien muiden joukossa. Kuusamossa hänet vastaanotti valtuuston varapuheenjohtaja Hanna Hentilä-Määttä, kaupunginjohtaja Timo Halonen, Rukan Lumilautailijoiden ja lentokentän edustajat sekä monet, monet ystävät. Kuusamon kaupunki päätti palkita olympiamitalistin 15 000 euron rahasummalla, vaikka Enni esitti toivomukseksi vain Kuusamon luonnon pysymisen puhtaana.

Kuusamon kaupunki ja Metsähallitus yhdessä antoivat Ennille hopeakylkisen, Kuusamossa vuonna 2003 syntyneen nimikkotaimenen, joka ui vapaana Oulankajoen ja kantaa selässään pientä radiolähetintä. Lähetin auttaa kalan vaellustavan ja kasvun selvittämisessä. Kuusamon yritykset, järjestöt ja koulut sekä Rukajärven kylä järjestivät omia onnittelevia tilaisuuksiaan. Rukan keskustassa Enniä vastaanotti 3 000 onnitelijaa ja Rukakeskus lahjoitti hänelle ikuisen laskettelun kausikortin.

Enni on saavuttanut Suomen mestaruuksia slopestylessä ja halfpipessa, voittanut laajan kansainvälisen TTR-kiertueen 2009-2010, slopestylen maailmanmestaruuden 2011 sekä monia kakkostiloja. Enni on niin nuori, että ikänsä puolesta hän ehtii hankkia iloksemme maailman kilpailurinteiltä vielä tukun komeita sijoituksia.

ILMARI HOMANEN

Itkuvirsien tallentaja

Sandra Stepanova teki 52 keruumatkaa 44 vuoden aikana

Vuosikymmenten varrella Sandra Stepanova ehti kiertää Karjalaa ristiin rastiin ja tavata huipputaitavia, mutta usein vaatimattomia itkuvirsin taitajia.

••• Tapaamme Sandra Stepanovan kanssa Karjalan Sivistysseuran toimistossa Helsingin Katajanokalla. Päätämme istua kirjaston puolella, emme suuren kokouspöydän ääressä arvokkaiden miesten muotokuvien täyttämässä salissa.

Tunnettu petroskoilainen itkuvirsien tutkija Sandra Stepanova kylläkin käy kiinnostuksella läpi kaikkien miesten kasvot suuren kokoushuoneen seinältä. Hän tuntee ne melkein kaikki ja korjaa nopeasti, jos päätoimittaja sanoo vahingossa väärän nimen. Keynäs, Homanen, Pamilo, Virtaranta ja niin edelleen... Mattista hän ei tunne.

Siinä missä Karjalan Sivistysseuran historiaan liittyy paljon miesten tekemää työtä, on Sandra Stepanova tehnyt elämäntyönsä naiseksi liittyvän kulttuurin parissa. Hän on kiertänyt pitkin ja poikin Karjalan tasavaltaa tapaamassa naisia, jotka taitavat äänellä itkemisen. Hän on myös suomalaisen Äänellä Itkijät ry:n kunniajäsen.

Sandra Stepanova aloitti itkuvirsien tutkimisen vuonna 1962 ja lähti ensimmäiselle keruumatkalleen vuonna 1963. Neljä hyvää itkijää löytyi he-

ti ensimmäisellä matkalla. Hän teki kaikkiaan 52 kansanrunouden keruumatkaa 44 vuoden aikana.

Ensimmäisen matkansa hän teki musiikintutkijan kanssa Kuolan niemimaalle. Hän tapasi matkallaan venäläisiä, jotka huomasi myöhemmin merkittävästi erisorttisiksi kuin venäläiset tai aunuksalaiset. Muutenkin on selvinnyt, että äänellä itkemisessä on selviä alueellisia eroja.

Vuonna 2004 ilmestyi Sandra Stepanovan teos Tolkovyj slovar jazyka karelskih prishitanij eli Karjalaisten itkuvirsien sanakirja, joka vihdoinkin vuonna 2012 julkaistiin myös suomeksi Sandran tyttären Eila Stepanovan kanssa yhteistyössä käännettynä. Eilan kasvot ovat viime aikoina tulleet tutuksi Ylen venäjänkielisten Novosti-uutisten lukijana. Eila on aiemmin tehnyt pro gradunsa itkukielestä Helsingin yliopistos-

sa. Hän jatkaa itkuvirsitutkimusta ja tällä hetkellä Eila on juuri antanut tarkastukseen väitöskirjansa Seesjärven alueen itkuvirsistä.

Itkuvirsisanakirjassa on kaikkiaan noin 1 400 sanaa.

– Suomenkieliseen sanakirjaan tuli 50–60 sanaa lisää ja rakenne on erilainen kuin alkuperäisessä venäjänkielissä. Jos näitä kahta verrataan, niin suomalainen versio on paranneltu, Sandra Stepanova kertoo.

Kun Sandra Stepanova aloitti venäjänkielisen sanakirjansa kirjoittamisen noin vuonna 2000, hän oli jo 70-vuotias. Virallisesti hän jäi eläkkeelle Venäjän tiedeakatemian Karjalan tiedekeskuksen kielen, kirjallisuuden ja historian instituutista 76-vuotiaana vuonna 2006, mutta jatkoi työtä vielä noin 80-vuotiaaksi asti. Itkuvirsien maailma täyttää mielen yhä vieläkin.

Työpöydällä odottaa julkaisemistaan tekstikokoelma, johon tulee myös itkuvirsinuotituksia. Kyse on tunnetun Seesjärven Mäntyselästä kotoisin olevan Praskovja Saveljevan itkutuotannosta, jota on äänitetty lähes sadan itkun verran. Sandra oli vuonna 2002 kuolleen Saveljevan kanssa yhteyksissä vuodesta 1970 lähtien. Viimeinen äänitys tehtiin vuonna 2001. Kolme tv-ohjelmaakin on Saveljevasta tehty vuosien varrella. Saveljevan syntymästä tuli kuluneeksi sata vuotta viime lokakuussa.

Elämässään paljon aikaansaanut Sandra Stepanova aikoo vielä julkaista muistelmia omasta keruutyöstään. Ne ovat jo pääosin olemassa, sillä Carelia-lehti on julkaissut niitä jatkokertomuksena. Tekstiä on noin 120 liuskaa ja hän aikoo kääntää ne venäjäksi.

Vuosien varrella kertyi varastoon ääninauhujen lisäksi tarkat muistiinpanot paperille kirjoitettuna jokaiselta keruumatkalta. Mapit ovat tallessa kuten myös joitakin päiväkirjoja. Ne auttavat muistamaan jokaikisen tapaamisen tarkasti.

Miten Sompajärvellä syntyneestä ja Haikolassa varttuneesta Aleksandra Stepanovasta tuli itkuvirsitutkija?

Yhdeksi lähtökohdaksi hän mainitsee surullisen tapahtuman omassa lähipiirissä siihen aikaan, kun perhe asui vielä Sompajärvellä. Sandra oli ehkä kolmevuotias, mutta hän muistaa tapauksen selvästi. Hänen serkkunsa eli isän veljen pieni Vanja-poika kuoli. Sandra näki kuoleman ensimmäisen kerran elämässään, ja sen, kuinka mummo eli isän äiti itki

ikoninurkassa olleen lapsivainajan äärelä.

Vuonna 1934 kuoli myös äidin ensimmäisen miehen veli. Oli ehkä helmikuun loppu tai maaliskuu, ja kaikki kävivät hyvästelemässä tuonilmaisiin lähtenyttä. Sandra oli noin 3,5-vuotias. Oma tuoloista ikäänsä hän on voinut tarkistaa myöhemmin. Kesällä 2003 Sandra kävi nimittäin Sompajärvellä ja löysi kalmismaalta pylvään, jossa luki Kuzmin Nikolai Matvejevitš.

– Kun muutimme Sompajärveltä pois, olimme jo pakanneet kaikki tavaramme rekeen, mutta muistin, että mummon tekemä nukke on jäämässä pois matkasta. Lähdin etsimään ja löysin sen sängyn alta.

Siinä lähtötohinassa Sandra muistaa myös kuulleen, kuinka hänen oma äitinsä itki. Äitikin siis osasi itkuvirsia, mutta Sandran ei tullut koskaan nauhoi-

tettua oman äitinsä itkuja.

Perhe muutti Haikolaan, koska isä sai töitä metsätyömaalta. Äiti jäi leskeksi vuonna 1921 ja kuoli itse vasta vuonna 1985. Sotavuodet veivät äidin toisen miehen. Äiti jäi kaksi kertaa yksin kolmen pienen lapsen kanssa. Itkuille on siis omassakin perheessä ollut tilaisuuksia.

– Itkuvirret eivät ole opeteltuja, vaan aidoissa tilanteissa kuultuja ja toisilta itkijöiltä perittyjä. Joka kylässä oli ennen joku suurtaiteija, joka peri taidon edellisiltä polvilta. Itkeä oli osattava jokaisen naisen! Suru sanat suuhun tuopi, Sandra sanoo.

Itkuvirsille ominaisia ovat tietyt sanat ja sanonnat, eikä itkijä saa niistä poiketa. Itkijän pitää omaksua kieli, motiivit, perusaiheet ja esitystapa. Vieras ei saanut mennä noin vain itkemään vainajalle. Hänet kutsuttiin paikalle.

Aleksandra on virallinen etunimi, mutta Sandra on itkuvirsien parissa tutkijanuransa tehneen Stepanovan mielestä hänen oikea nimensä.

sanasta, josta on peräti 57 erilaista verbistä muodostettua substantiivia, kuten vaikkapa (kallis) ”kantajani” eli karjalaksi ”kandajazeni”. Yleensä itkuissa on alkuosintu.

– Koko Karjalan itkuissa on noin 70 positiivista epiteettiä ja 73 negatiivista. Näin olen laskenut, olen oikeastaan matemaatikko ja filologi minusta tuli sattumalta, Sandra nauraa.

Sattuma on Sandran mukaan pienen varassa ja kohtalo johdattaa ihmistä. Hänellä itsellään oli jo lapsena kova halu opiskella. Evakkoajanakin hän juoksi kouluun pelkissä äidin tekemissä töppösissä, kun oikeita jalkineita ei ollut. Kova halu vei tutkijanuralla pitkälle.

Sandra kiittää tunnettua inkeriläissyntyistä tutkijaa, Unelma Konkkaa, joka kannusti nuorta oppilastaan. Sandran mukaan hän suuntautui tutkijaksi ja folkloristiksi nimenomaan Konkan ansiosta. Jo lapsena Sandra näki Vienan Karjalassa geologeja omilla tutkimusmatkoillaan, mutta se ei sentään ratkaissut uravalintaa.

– Kouluajkaan olin Uhtualla internaatissa ja kävin koulua täysin valtion kustannuksella. Äidillä oli vain pikkuinen avustus sen jälkeen, kun isä oli kuollut sodassa. Opiskeluista ei olisi muuten tullut mitään, jos valtio ei olisi avustanut. Vanhemmat eivät päästäneet monia lapsiaan opiskelemaan, mutta minun äitini halusi, että lapsille tulee helpompi elämä kuin hänellä itsellään oli ollut.

Omaa elämäänsä Sandra Stepanova arvioi sanomalla näin: – Minkä jaksoin, sen tein.

AILA-LIISA LAURILA

Aleksandra Stepanova: Tolkovyj slovar jazyka karelskih pritsbitanij (Karjalaisen itkuvirsikielen sanakirja). Ensimmäinen karjalais-venäläinen sanakirja karjalaisista itkuvirsistä. Julkaistu yhteistyössä Karjalan tiedekeskuksen kielen, kirjallisuuden ja historian instituutin kanssa. Sidottu. 304 s., 2004.

Suomennettu ja täydennetty versio Aleksandra Stepanova: Karjalaisen itkuvirsikielen sanakirja. SKS, Helsinki. Nidottu. 226 s., 2012.

Neuvostoliiton aika toi suuren multistuksen. Kaikkea vanhaa morkattiin ja perinteisiä tapoja pidettiin taikauskona ja ties minä. Sandra muistaa, kuinka monet nuoret olivat sosialismin alkuaikoina innoissaan kaikesta uudesta ja edistyksestä.

Itkuvirsiperinne on kuitenkin ollut Karjalassa niin vahva, että se on säilynyt näihin päiviin asti.

– Minulle oli onnenpotku, että tein ensimmäisen oman tutkimusmatkani Vienan Karjalan kyliin, esimerkiksi Sonkaan ja Haikolaan. Kaikki tunsivat siellä äitini. Yksi oli Moarie Malinkina, joka asui Songassa ja olin hänen luonaan kolme päivää. Hän itki sekä kertoi satuja ja tarinoita. Tapasimme vuosien varrella useita kertoja.

Sandra kertoo olleensa tutkimustyönä alussa liian ujo. Vähitellen varmuus kuitenkin kasvoi, ja hän oppi, miten saa tulosta aikaan eli itkijät itkemään ja tari-

noiden taitajat kertomaan. Luottamuksen luominen oli kaikkein tärkeintä.

– Ilman luottamusta itkuvirsia et saa! Minä pesin mummoille lattiat, siivosin, tiskasin, menin heinäniitylle ja sitten vasta rupateltiin. Mummoista oli lystiä puhua ja monet muistelivat nuoruuttaan. Sandra sanoo, että omasta ja läheisten ihmisten elämästä itkeminen ei ole sitä, että opetellaan sanat ja esitetään kuin laulukappale. Itkeminen on luomisprosessia. Sanat tulevat itkun myötä, mutta aina tiettyjen sääntöjen mukaan. Hääitku on erilainen kuin hautajaisitku, vaikka erosta ja luopumisesta onkin kysymys. Hääitkussa ei tule syvää surua eikä hysteriaa kuten hautajaisitkussa voi tulla.

Itkuvirsissä olemme havainneet kaikkiaan 110 nimitysryhmää. Joistakin sanoista on tavattoman paljon erilaisia kiertoilmaisuja kuten esimerkiksi äiti-

Tveriläisvieraita Helsingin seminaarissa olivat muiden muassa kulttuuriautonomian varapuheenjohtaja Viktor Berezkin, Zoja Turičeva ja hänen veljensä, kulttuuriautonomian puheenjohtaja Nikolai Turičev. Kuva Aila-Liisa Laurila

Karjalan kieli kituuttaa Tverin Karjalassa

••• Kouluissa eivät asiat ole hyvin. Näin suorin sanoin kuvaa Tverin Karjalan kulttuuriautonomian puheenjohtaja Nikolai Turičev tilannetta. Turičev oli yksi tveriläisistä vieraista Tverinkarjalaisten ystävät -yhdistyksen juhlaseminaarissa maaliskuussa Helsingissä.

– **Kozlovan koulu** on ainoa, jossa lapset oppivat karjalaksi. Toinenkin koulu oli Lihoslavl'n piirissä, mutta sen ovet on salvattu. Lapsia ei ollut. Myöskään Maksatihan piirissä ei karjalaksi enää opeteta, Nikolai Turičev kertoo.

Turičev antaa kiitoksen Kozlovan naisille, jotka jaksavat yhä tehdä työtään uutterasti, vaikka venäläinen valtakulttuuri painaa päälle. Koulun rehtorina toimii Tatjana Kiskina sekä opettajina Galina Ponomareva ja Galina Beljakova.

Kovin kauaa heidänkään työnsä ei enää ehkä voi jatkua siitä yksinkertaisesta syystä, että karjalaiskylissä ei ole enää lapsia. Kun työtä ei kylissä ole, nuoret muuttavat pois eikä kyliin jää kuin vanhoja ihmisiä.

Turičev mainitsee esimerkkinä Kozlo-

van lähellä sijaitsevan Puasinkoin kylän, jossa oli taannoin 78 lasta. Nyt ei ole enää ainoatakaan vakituisesti kylässä asuvaa koululaista. Nikolai Turičev muistaa, että kaikissa kylissä puhuttiin vielä karjalaa vuonna 1965, kun hän itse aloitti koulunkäynnin.

Tverin kaupungissa asuu lähes puoli miljoonaa ihmistä, mutta siellä on vaikea saada otetta karjalaisista. Suomessakin tunnettu juristi Irina Stroganova jaksaa tosin opastaa karjalaisista juurista niin paljon kuin kiinnostuneita riittää. Tverinkarjalaisten juhlapäivillä esiintyy folk-ryhmiä, kuten Karielan koi-vune, mutta laulajien kielitaito rajoittuu usein pelkkiin laulunsanoihin.

Turičevilla on itsellään kaksi lapsenlasta, joille hän nyt yrittää siirtää perinnettä. Yksivuotiaalle pojalle hän sanoo puhuvansa ainoastaan karjalaa. Vanhempi vunutukka on jo 7-vuotias.

– Zoja-siskon kanssa puhumme karjalaa aina, samoin Iran, mutta paljon muita ei ole, Nikolai kertoo.

Väestölaskennan mukaan Tverin Karjalassa oli vuonna 1926 peräti 140 000 karjalaista, mutta vuonna 2010 enää 7 000. Nikolai Turičevin mielestä tämä on katastrofi. Tosin yksittäisiä kielenvaalijoita on kuten entisenä neuvostolaivaston sukulusvenekapteenina tunnettu Nikolai Bala-kirev Stuanun kylästä.

Juhlan vieraisiin kuului Zoja Turičevan ja Nikolai Turičevin lisäksi varapuheenjohtaja Viktor Berezkin, tutkija Irina Novak ja Karielan Šana-lehden päätoimittaja Ljudmila Gromova.

Vuodesta 1996 lähtien Tverin Karjalassa ilmestynyt Karielan Šana on tverinkarjalaisten oma lehti, jonka Gromova kertoi ilmestyvän edelleen, mutta kovin epäsuunnollisesti.

Irina Novak esitelmöi 80 vuotta täytävästä Tverinkarjalan sanakirjan kirjoittajasta Aleksandra Punžinasta. Punžinan Tverinkarjalan sanakirja ilmestyi vuonna 1994. Karjalan Heimo julkaisee Novakin alustuksen ohessa.

AILA-LIISA LAURILA

Painostusta pakoon tai paremmille viljelymaille

••• Veijo Saloheimo: Entisen esivallan alle uusille asuinsijoille. Ortodoksikarjalaisten ja inkeröiden poismuutto 1500- ja 1600-luvuilla

Viime vuoden lopulla ilmestyi professori Veijo Saloheimon liki 30 vuoden tutkimusten tulos kirjana: Ortodoksikarjalaisten ja inkeröiden poismuutto kotiseudultaan 1500- ja 1600-luvuilla. Saloheimo ilmoittaa esipuheessa, että kirja on tutkimuksen väli vaihe, koska Tverin Vanhojen Asiakirjojen Arkiston kokoelmassa oleva vuonna 1712 koottu luettelo ei ole ollut käytettävissä.

Venäjä ja Ruotsi pitivät rajakarhämää ikiajat, välillä leimusivat sodat ja ihmisiä pakeni tai siirrettiin pois asuinsijoiltaan. Saloheimo kertoo lyhyesti niistä tutkimuksista, jotka aiheen tiimoilta on eri vuosisatoina tehty.

Näistä ortodoksien poismuutoista varsin kauaksikin ovat tutkijat hieman eri mieltä, joku painottaa ortodoksien joutuneen uskonnollisesti ahtaalle, jotkut taas katsovat väestön lähteneen paremmille viljelymaille.

Saloheimo kirjoittaa: "Nykytiedoin voi seurata poismuuton voimaa ajassa ainakin viisivuotiskausin sekä paikallisesti pitäjittäin ja kylittäin. Niissä erottuvat kato vuosien vaikutukset ajassa ja paikallisina ilmiöinä. Samoin tuntuu hallintotoimien vaikutus. Verotiedot kuvastelevat varallisuuden vaikutusta muuttoherkkyyteen.

Väestön liikkuvuus edellyttää aina kahden tekijää: lähtöpäässä poismuuttopainetta ja tuloalueella vetoa, "imua". Karjalaisen ja inkeriläisten lähtöpaineen syynä on pidetty vallan vaihtumista ja uuden esivallan outoja otteita, jotka tuntuivat toimeentulossa, yhteiskuntaelämässä ja kulttuurissa. Karjalaisten osalta se merkitsi verotusta, kaupan rajoituksia ja entisen uskonnon jääntiä läntisen kirkon jalokoihin.

Tuloalue Venäjä taas tarjosi tutun hengellisen perinteen sekä valtavat, eri syistä autioituneet alueet. Tätä tilaa vapautui

tsaari Iivana IV:n kukistaessa maa-aatelin. Karkotetut aatelismiehet ottivat mukaansa perheensä lisäksi alustalaisensakin."

Myöhemmin Saloheimo pohtii asiaa näin: "Spontaanin muuton päätekijä on kuitenkin ihminen, perheenpää tai vastaava. Uskontokysymys ei ollut ongelma yhteisön ollessa sen suhteen homogeeninen. Se sieti vielä yksittäisen tulokkaan, joka sulatettiin joukkoon. Mutta kun

kotiseutu sai runsaan tulokasväestön, syntyi me – ne toiset -asetelma: erot puheenparressa, tavoissa ja muissa kulttuurin osapiirteissä mukaan lukien uskonto-aspekti, oli se miten pinnallinen tahansa. Riittien, mukaan lukien vainajien muistaminen, merkitys terästy. Vähemmistöksi vaipuvan väestönosan pahanolon tunnetta lisäsi nimenomaan hengellisiin asenteisiin liittyvä muutosvistarinta."

"Uskontonäkökohdan merkitys vähennee melkoisesti, valitukset ruotsalaisen esivallan otteista samoin muistaen hataruuden otteen tehossa. Päätekijäksi jää Venäjän huutava väestönpuute ja tsaarinhuoneen monitahoiset toimenpiteet sen lieventämiseksi. Ruotsin alueelta Venäjälle muuttaneet luterilaisetkin tuskin liikkivat uskontosyistä, ja sama koski Aunuksesta ja Vienasta etelään muuttavia. On kuitenkin otettava huomioon, että hallitusten ja virkamiesten aiheet ja toimenpiteet olivat yksi asia, toinen asia taas miltä sen toimenpiteiden kohteeksi joutuneesta ihmisestä tuntui."

Kirjassa on useita muuttoliikettä valaisevia karttoja: muuttoalue on laaja aina Vienan Kemistä Volgan alkulähteille ja Pihkovasta Vologdaan. 218 sivuun mahtuu paljon tietoa ja runsaasti niin henkilöiden kuin paikkakuntien nimiä.

Kirjan on kustantanut Pohjois-Karjalan historiallinen yhdistys.

MARJUKKA PATRAKKA

Veijo Saloheimo kertoi kirjansa aiheesta Tverinkarjalaisten ystävät -yhdistyksen seminaarissa maaliskuussa Helsingissä.

Tutkija Aleksandra Punžina täyttää 80 vuotta Tverissä

Aleksandra Vasiljevna Punžina on syntynyt 20. toukokuuta 1934 Tverissä – tuolloin kaupungin nimi oli Kalinin. Hänen vanhempansa olivat tverinkarjalaisia, syntyisin he olivat Lihoslavlilin piirin Tolmatsun kylän läheltä: isä Vasil Ivanovits Kurginan kylästä, äiti Jevdokija Feoktistovna Spornoin kylästä. Perheessä puhuttiin karjalan kielen tolmatsumurretta.

Vuosi 1939 rikkoi tverinkarjalaisten elämän: kymmeniä ihmisiä vangittiin karjalaisuuden vuoksi. Niin vangittiin myös Aleksandran isä Vasil Punžin. Hän pääsi vapaaksi seuraavana vuonna, mutta pian hänet kutsuttiin sotaan puolustamaan isänmaata. Perhe muutti Tolmatsumurteeseen Aleksandra ja hänen veljensä päättivät koulun.

Vuonna 1953 Aleksandra Vasiljevna aloitti opiskelunsa Petroskoin yliopiston Venäjän kielen ja kirjallisuuden osastossa. Kiinnostus äidinkieleen ei kuitenkaan sammunut. Opiskeluvuosinaan hän keräsi tietoja Tverin Karjalassa Bubrihin Karjalan kielen murrekartaston kyselyohjelmien mukaan. Yliopisto-opiskelut päätettyään Aleksandra Punžina toimi venäjän kielen ja kirjallisuuden opettajana ensin Valamossa ja sitten Petroskoissa.

Vuonna 1966 Aleksandra Vasiljevna avautui tutkijan paikka Kielen, kirjallisuuden ja historian instituutin Kielentutkimuksen osastossa. Vuonna 1977 Punžina väitteli Tarton yliopistossa. Kandidaatinväitöskirjan aihe oli ”Nominatit tverinkarjalan murteissa”. Tutkija oli kerännyt aineistoja kolmella alueella: Tolmatsumurteessa, Ves’jegonskissa ja Djoršassa.

Vuonna 1979 Aleksandra Punžina määrättiin Instituutin sihteeriksi ja vuonna 1983 Karjalan tiedeakatemian tieteelliseksi sihteeriksi.

Kiintymys omaan äidinkieleen sai Aleksandra Punžinan aloittamaan tverinkarjalan sanakirjan laatimisen vuonna 1966. Hän sai A. Beljakovin laatiman sanaluettelon ja V. Zlobinan kenttätöaineiston. Alkuvaiheessa sanakirjatyöhön osallistui myös kielentutkija Vieno Fedotova.

Aleksandra Punžinan yhtenä suurena ansiona on tverinkarjalaisten murteiden kartaston laatiminen.

Kesällä 1966 järjestettiin ensimmäinen tutkimusretki Kalininin alueen Lihoslavlilin piiriin. Melkein kaikista piirin karjalankielisistä kylistä saatiin erinomaista aineistoa. Samana kesänä Aleksandra Vasiljevna kävi vielä Spirovon piirin karjalankielistä puhetta. Tehtävänasetteluna oli kerätä enemmän ja kauemmin.

Joka vuosi Punžina järjesti yhden tutkimusmatkan ja lisäksi hän keräsi tverinkarjalaisia aineistoja lomiansa aikana. Näin tuli tutkituksi Kalininin alueen kaikki karjalaiset piirit. Puhe oli nauhoitettu ja sanat kirjoitettu kortteihin.

Tverinkarjalan kielen sanakirja: Tverin murteet on painettu vuonna 1994. Sanakirjalla on siis tänä vuonna 20-vuotisjuhla. Tämä sanakirja on arvokas lenkki karjalan kielen murresanakirjojen ketjussa. Kirjassa esitellään Tverin alueen Tolmatsumurteiden ja Ves’jegonskin murteiden sanat. Sanakirja sisältää 17 000 sana-artikkelia.

Sanojen merkitykset ja käyttö on esitetty runsain esimerkein. Nämä esimerkit kertovat tverinkarjalaisten aineellisesta ja henkisestä elämästä. Punžinan sanakirjasta voi sanoa, että se on tverinkarjalaisten

elämän tietosanakirja. Kirja on otettu tverinkarjalan kirjakielen perustaksi.

Aleksandra Punžinan suurena ansiona on myös tverinkarjalaisten murteiden kartaston laatiminen. 1900-luvun puolivälissä oli toteutettu murteiden keruuhjelmat 60 tverinkarjalaisessa asutuskeskuksessa. Aleksandra Vasiljevna täydensi keruita ja täsmensi aiempia muistiinpanoja. Vuosina 1991 – 1992 hän määritteli kartoituspisteet ja laati 209 karttaa.

Petroskoin Kielen, kirjallisuuden ja historian instituutin äänitearkistossa säilytetään Punžinan nauhoittamat tverinkarjalaisten puhenäytteiden kokoelmat. Vain pieni osa näistä on litteroitu ja julkaistu рибалтийско-финское языкознание (1971), Näytteitä karjalan kielestä (1994) ja muissakin julkaisuissa.

Aleksandra Vasiljevna teki syvän vaikutuksen matka Djoržan seudulle. Vuonna 2001 julkaistiin kokoelma djoržankarjalan tekstejä. Parhailaan Kielen, kirjallisuuden ja historian instituutissa valmistellaan painokuntoon Punžinan käsin kirjoittamia litterointeja.

Työskennellessään Instituutissa Aleksandra Punžina julkaisi karjalan kielen murteita, tverinkarjalaisten kirjakieltä, karjalankielistä terminologiaa sekä suomalais-ugrilaisen kielitieteen kysymyksiä käsitteleviä tieteellisiä artikkeleita. Hän osallistui myös konferenssien ja seminaarien työhön.

Asuessaan ja työskennellessään Petroskoissa Aleksandra Punžina tunsyi sydämensä aina olevan Tverin Karjalassa. Hän käytti kaikki voimansa työhön äidinkieliensä hyväksi. Vuodesta 1996 alkaen Aleksandra Punžina järjesti vuosittain seminaarin karjalan kielen opettajia varten Lihoslavlilin opettajaopistossa. Vuonna 1999 hän ohjasi tulevien karjalan kielen opettajien ryhmää Tverin valtion yliopistossa.

Nyt eläkeläisenä Aleksandra Punžina litteroi nauhoituksia ja täydentää sanakirjaansa. Mielellään hän antaa neuvoja nuorille karjalan kielen tutkijoille ja kertoo omasta työstään ja lukuisista kenttäreteistä Tverin Karjalaan.

Aleksandra Punžina lähettää terveisiä tverinkarjalaisille ja heidän ystävilleen Suomeen ja onnittelee tverinkarjalaisten ystävät ry:tä 20-vuotisjuhlan johdosta.

IRINA NOVAK

Irina Novak työskentelee tverinkarjalan kielen tutkijana Kielen, kirjallisuuden ja historian instituutissa Petroskoissa.

Jussi Huovista terveterväät Valentina Saburova Uhtualta ja Svetlana Suksina Kostamuksesta tulla-aisinaan kaunis kuvataulu.

Jussin 90 ruusun juhla Kuhmossa juhlittiin Kalevalaa ja 90-vuotiasta runolaulaja Jussi Huovista

Kuhmossa Kalevalan päivän juhla oli omistettu Uuden Kalevalan 165-juhlavuodelle ja runolaulaja Jussi Huovisen elämäntyölle. Hänän täyttää 90 vuotta. Runsaslukuinen yleisö kuuli hänen itsensä laulavan pistosvirren sekä eri sukupolvien edustajien esittämää muuta runolaulua. Kaikkien esiintyjien ohjelmistoon kuului Jussi Huoviselta tai hänen esivanhemmiltaan tallennettuja lauluja. Nuorinta polvea edustivat Kuhmon Helkanuoret. Muut esiintyjät olivat Hanneriina Moisseinen, Taito Hoffrén, Pekka Huttu-Hiltunen sekä McNaiset-yhtye.

Juhlapuheen piti professori Pekka Laaksonen. Hän totesi puheessaan Jussi Huovisen olevan vienalaisen runolaulun viimeinen oksa Suomessa.

– Lähtöisin Jussi Huovinen on yhdestä Suomen kolmesta vienalaiskylästä: Suomussalmen Hietajärveltä. Koko elämänsä aikana hän ei ole juuri kotikylästään liikkunut – vain tähdellisillä asioilla. Suuria hän ei ole tavoitellut, mutta

on noussut huomaamattaan suomalaisen kulttuuriperinnön kannalta korvaamattomaksi henkilöksi. Hän on elävä side muinaisuutemme. Jussin esiäiti, kantaemo, kuten hän itse ilmaisee, jätti sananjäljen Kalevalaan.

Toarie Huovinen lauloi D. E. D. Europaeukselle vuonna 1845 laulun, jonka perusteella Lönnrot muutti Kalevalan rakennetta ja yhdisti Joukahaisen ja lauha poika lappalaisen samaksi henkilöksi. Jussi on Toarien Timon Ohvon Iivanan Jussi.

Laaksonen totesi Jussin astuneen esivanhempiansa polkuja.

– Hän ei koskaan rehentele omilla tiedoillaan ja taidoillaan, tee itseänsä tykö, mutta on aina valmis kertomaan perinteeseen liittyvistä asioista, jos joku on niistä kiinnostunut. Vienalaisuus kaikkine tapoineen on hänelle kalleinta maailmassa. Jussista itsestään on tullut vienalaisen kulttuurin mitä puhdaslaatuinen ilmentymä.

– Kotikielensä hän pakajaa karjalaa, sitä vienan murretta, joka Kalevalan välityksellä vaikutti ratkaisevasti suomen kirjakielen syntymiseen ja suomalaisen kirjallisuuden syntyyn. Ympäristössä luontoa hän lukee yhtä taitavasti kuin oppineimmat professorit tieteenalansa huippututkimuksia. Perinnettä hän ei vain hallitse ulkoisena tietona, vaan on samalla osa sitä. Hän on niitä harvoja, joiden otsalla voi sanoa viisauden asuvan.

Kuhmon Kalevala-juhlan järjesti Juminkeko-säätiö yhteistyökumppaneinaan Kuhmon kaupunki, Karjalan Sivistysseura, Kuhmon Helkanuoret sekä Kuhmon Kalevalaiset Naiset. Tilaisuudessa yhteisöillä ja yksityisillä ihmisillä oli mahdollisuus tervehtiä ja onnitella Jussi Huovista. Hänet kukitettiin 90 ruusulla ja tervehdyksiä toivat ainakin Karjalan Sivistysseura, Pohjois-Viena-seura, Vuokkiniemi-seura, arkkipiispa Leo ja Karjalan kielen seura sekä Suomussalmen kunta.

Ivan Savin tarinoi livvikse:

”Pulloine”

••• Yhtel sanal niidy sanottih pullozekse, ga toizielpäi jogahizel oli oma nimi. Anukses – Mägrien joven sillan korvas seizojua piivomökkisty nimitettih ”Babji sl’ozi”. Pitkäsranas Maksim Gor’koin da Nikolai Gogol’an pihoin tiešuaras oljua lar’kua sanottih ”Goluboi Dunai”, sendäh ku mökkinne oli kruasittu valpahansinizekse.

Oli niidy lar’kazii monis kohtis – Viros dai Litvas, Jaltas dai Murmanskas.

Akoin kynnälükse ”lar’kazii” nimitettih sendäh, gu miehel oljat naizet omii miehii riuhtailtuh käzišipias iäres humaljoukkolois da kynnälsilmis kuhkutettih omii astumah kodihpäi da teriämbi!

A miehil vai kruškat timesilketitih, butilkoispäi bul’betti ”miesty vägevembii” toiči piivovuahden piäle, toiči keräl tuoduh kulmitettuh stokanah libo stopkazeh. Vessel miehil oli aigaine! A midäbo nygöi: kaikenluaduzii astieloi on – raudahizii, st’oklahizii dai parembah kestäjii muovihizii!

On niidy nygöi 0,33 litras da ihan 5 litrassah, juo sit kerras laukas lähtiettyy, gu täydyi jengua vai 0,33 litras, libo lipsuta 2 litrahizes ihan kodissah – eigo akan burbetustu kuulu, eigo ni kruškien čilkendiä.

Minun mieles ollah ga ihan toizet pullozet – pedäikojas vestetyt, hanhen sugazes luajitut da harvempi laukas osetetut kaksivärizet muovipullozet – oli niidy eriluaduzii.

Ongiruagat mennyzil aijoil oldihgi enemyölleh nuoris koivikkolois leikatut da kuoritettut hoikkazet puun’allut. No gu kel oli suures linnaspäi tuodu bam-

bukku ongiruagu – sil ”miehelhäi” oli ozua dai ylbevytty.

Brihačunnu olles enimät kezäpäivät, huondesruskot dai ilduhämärät vietimö järvil. Gorodkan brihaččuloile paras oli kaijikko da pitkäččy, ruvennuh jo heinivymäh, ei ni syvä Pitkyjärvi – sil aigua se oli ylen kalakas vezistö.

Huondeshämys nouzen aijempi da ongiruagat olgupiäle, da vesselästi järven rannale čökähtelen dovarišalluo. Nostatan sidä niittizen vuoh, kudai oli sivottu barbahah da laskiettu toizen kerroksen ikkunan tuuletusikkunazen kauti, lykätty pihale, se oligi omaluaduine havač undukelloine.

Čyötöt kerätyt, kalarengine leibykanikoinneh keräl, heitymmö rannale, venehen ”piästämmö” čiepispäi dai järvele.

Viluhko on vie vezipinnal, se höyryöy buitegu suuri reunatoi vezikattil. Päiväine vie peitteleh korgieloin pedäjien tuan.

Lasketammo ongiruagat – čyöttözen ongeh, syllemmö sille kolme kerdua da lykkiämmö loitombakse. Hätkie ei pie vuottua, hienoine särgimuttine kerras rubieu lekuttamah pullostu. Vezipindu on vie ihan tyyni, vies läbi nävytäh särren parvet, pyöritäh čyöttözes ymbäri, koskehutetah sidä varaiten da kerras pagoh,

buitegu kižatah syötindemizen kel, vai hobjubokkazet läpetetäh.

Erähiči riuhtaldat ongen toičigo siiriči, erähäl kerran ongel siganit muttizen mahah, varovasti piästaldät sen da työnnät vedeh: mene uidele da enäm älä puutu.

Sit kodvazen peräs pullozen pläšny gu rauhoittuu. Vien pindu rubieu gu särizemäh tuulipuhalduksis, enzimäi pikoi hil’l’akkazeh buitegu siästäjän vägii, sit kovembi, vezipindu muuttuu paikotellen pezulavvakse. Pulloine vai hypähteleh hičoi hil’l’azeh. Muttiloine kižuandu loppih.

Pulloine on vien pinnal da vai liedžuu aldozien mugah. Ah, kačos: pulloine rounoku kuadui da on ihan bokalleh. Mibo se? Tartuigo ongut heinä, vai mi liennoy? Opin vieldäldiä – kačos ei helpoh lähte, siimu vönyy – vien pinnale ozuttihes lahnanparuline, se jo hyvä, grammua 150–200 on.

Nenga oppiu lahnu – toiči pullozen panou ihan bokin, toičigi ihan kumualle, ei nikonzu vedele. Päiväine nouzou jo korgiembale, huondeshämy häviey, sugahazet jo koskietah vezipindua, ilmu lämbenöy, allikko jo korgenou. Pulloine jo rubieu liikahteleh kalan kosketuksel: kačos, hil’l’azeh se liznijen liikkuu yhteh čurah – nenga näykkiäy karjemi särği i ku čyöttö ei ole ylen pitky – sualis on

Ivan Savin on runoniekkä Aunuksen Nurmoilasta. Ivan Savin on kirjoittamises ohella laulanut ja tanssinut Oma Pajo -kuorossa sekä toiminut ansiokkaasti Karjalan Rahvahan Liitossa. Äidinkieli, Karjalan kansan ”vahingot ja ihalmot” sekä luonnon kauneus ovat Ivan Savinin runojen pääteemoja.

varmu! Mugai on nostaldavu ongi, onges kiemurdeleh kaksikazvoine särği.

Aigaine proidui, järvel on jo ihan lämmin – šuššizet panemmo perzien alle, pehmiembi roih istuo dai lämmembi. Kalarengizes jo on keiton verdu, emmo rubie čotaimah, eiga emmo enäm sua. Čyöttö vie tädydy, panemmogo jo kaksin palazin? Eigo havvičču näykkiäs?

Haugi on vägevy kala, hišniekkah kuului, sille pidäy olla karjemi ongi, lujembi siimu, da painavembi pulloine, ga toiči

ottau ihan täh hienozeh onguoh, ku olou sih ličattu karjemi, libo kerras kaksičyöttösty, syllemmö niile da lykkiämmö suuren vezilehten lähäle. Vuotelemmo, eulo nimidä, päiväine lämmittä selgiä, moine hyvä olo – emmo ni kačo pullozeh, buitegu uinottau.

Kačahtammos pullozeh, ga sidä ei ni nävy, riuhtaldan – tulou, gu olis onges mitto suuri kala, sit työnlädäy, onguos rippuu särğine, bokat riivottu. Tostammos, vikse särğizen vedäjes, sih hambahil tartui haugi, ga ei ehtinyh lainota – žiäli on,

ga hyväkse mielekse särğile, ei puuttunuh täl kerral havvin mahah. Kui sanotah: ”Ei ole pahua hyvättäh.”

Tundu sil, gu pidäy vaihtua ongituspaikku, nostammo ankurit, huuhtaldammo net mudaspäi, aivot vedeh da sovvammo randuheinikkötačmoih. Siä on ihailtavu, sie pidäs ottua hyvä ahven.

Heiny, heinikkö, kaislikko – en tiijä kui i sanuo, Pitkäsjärves kazvau moizii uidelijoi, gu heinykomšu vies kazvajii pitkii bokkuširpazien kel heinäzii – ni kudai nämmiss nimilöis täh ei päi, myö niidy brihaččuloinke sanoimmo tiinakse.

Tuuli niilöi komšazii siurdeli randoi myö i niilöin al uijeltih ahvenparvet. Yläpuolelpäi heinikkö on sagei, sih ei mene tavalline särğiongut da pienen painonke. Ongi pidäy olla karju da gruuzu ihan ongen tyves – pulloine suuri merivuahtes azuttu.

Ongiruagal azut heinysegavos ragozen da hil’l’azeh pujoittelet sinne ongen pitkän čyötön kel: hil’l’azeh, hil’l’azeh pulloine azettuu vienpinnale gu pienes ragozes, a toiči stuanih muga pulloine vie ei ehti heittä loppussah, sidä jo rubieu vedämäh vienny alle. Ahvenut vedäy hyvin, vai ei katkuas čyötön n’okkua!

Täh luaduh ongittamah meidy opasti Smirnovan Vasili Petrovič, häi meilegi venehty puaksuh andeli.

Heinikkölöis ongitandu oli ylen mielytävy, puaksuh ”näykkäi” hyvä ahven, se ottau omah luaduh ihan toizin, gu ahvenmuttine.

Tämä mustuviivaine ottau hyvitelten kunnivon kel, pullozen vähäzel painaldau vedeh i muga pideli rounoku jygiettävy on i ielleh vediä eule vägie, ga se on jo hetki kos pidäy vieldäldiä siimu bringeloittajan ahvenen kel da parembi kerras veneheh, gu ei rippus laijan ulgopuolel.

Päiväine jo čirittäy täyty vägie – räkki rodih, kalat rengizes jo hil’l’astuttih, pidäy vezi vaihtua, onget ”kreppie” da kiändyö valgamohpäi. Hos i väzytti jo maguamat-tah, ga yksikai on hyvä mieli – muamo ottau vastah ilomielin.

Kodvazen huogavut, uinuot kodvazekse da ehtyruskole myös pidäy kerävyö.

Silmät vai salbuat dai sinizien tačmoien ies ilmestytäh pullozet, pullozet erivärizet da ičelujitut – yksi kolme, mene tiijä mi – dai mugai pakut, gu syväh pohjattomah haudah, uinuot.

IVAN SAVIN

Petro Kalnyševski saattaa olla sukuani

••• Kun olin vuonna 1968 käymässä isäni veljen Aleksin Karsikkoniemen luona Lapualla, sattui hänen pöydällään lojumaan tuore Suomen Kuvalehti, jossa kansikuvana oli vanha nainen. Tämä nainen oli ehättänyt viemään tutkijan soutuveneellään vesistön yli Vienan Karjalassa.

Nainen oli Varvaana Aheintyttö eli Vappu Löytölä. Setäni tiesi kertoa, että hän on meille sukua isoisäni vaimon puolelta. Siitä alkoi kiinnostukseni sukutietoihin.

Otin yhtyettä Vapun poikaan Teppo Löytölään, joka asui Ruotsissa. Niin me tutustuimme ja tapasimme useita kertoja hänet vaimonsa Liisan kanssa Ruotsissa ja meillä täällä Suomessa. Tepolla on hyvä muisti ja erityisen pätevä näkömuisti, minkä vuoksi

esimerkiksi professori Pertti Virtaranta oli useasti yhteydessä häneen.

Kerran taas meillä ollessaan Teppo teki omasta suvustaan ”sukukirjat”, jotka minulla ovat yhä tallessa. Teppo ei kuitenkaan tuntenut juuri ollenkaan isoisäni sukua. Siksi asia jäi unholaan pitkäksi aikaa, kunnes soitin Karjalan Sivistysseuraan ja sain tietää, että isäisäni puolen sukua asuu Kankaanpäässä.

Kankaanpäässä asuva iäkäs nainen oli Hilja Karpoff. Otin yhteyttä häneen ja tapasimme usein hänen elinaikanaan. Hän halusi, että tutustuisin esimerkiksi Mari Ritoniemeen ja kävimme yhdessä jututtamassa häntä Tampereella.

Lisäksi hän tutustutti minut Oiva Sakkilaan (Karpoffeja). Olin hänen luonaan kahden päivän ajan haastatellen häntä ja tallentaen kuulemaani nauhurille. Kysei-

Ukrainan ortodoksinen kirkko on julistanut Petro Kalnyševskin pyhimykseksi.

nen ääninauha on valitettavasti hävinnyt enkä ole löytänyt sitä toistaiseksi mistään.

Sakkila kertoi minulle perimätiedon, jonka hänelle oli kertonut hänen isänsä. Asian oli hänelle kertonut hänen isoisänsä. Perimätiedon mukaan olemme sukua ukrainalaiselle kasakkapäällikkö Petro Kalnyševskille (1691–1803). Peräti 112-vuotiaaksi elänyt mies on haudattu Solovetskin luostarin hautausmaahan, missä hänen hautakivensä on maata myöten ja täynnä kyrillisiä kirjaimia.

Tämä kuuluu atamaani puolusti aikoinaan liiankin tehokkaasti kasakoiden asuinalueita. Virallisesti sitä ei heillä ollut ja Venäjän tsaari oli aika ajoitin polttanut ja hävittänyt heidän asumuksiaan. Siitä johtuen tsaarin joukot lähtivät ajamaan Kalnyševskia takaa, saivat hänet

kiinni ja veivät Moskovaan vankilaan kuulusteltavaksi.

Päätöksen mukaan sotapäällikkö lähetettiin Solovetskin luostariin rauhoittumaan. Hän joutui olemaan saarella koko loppuelämänsä. Hän ryhtyi munkiksi ja sai tiettyjä oikeuksia. Hän söi munkkien kanssa samassa pöydässä, ja noviisit tarjoilivat hänellekin ruoan pöytään.

Hän pääsi käsiksi myös luostarin kirjastoon, jonka hän kävi läpi aikansa kuluksi. Näin hänestä tuli todella viisas mies, jolla oli ”maailman viisaus” hallussaan. Solovetskin luostari oli tuolloin erittäin tarkoin vartioitu paikka johtuen siitä, että siellä oli Venäjän kultavarasto ja tiedekirjallisuus, johon vihollinen ei saanut päästä käsiksi.

Sieltä ei myöskään päässyt karkuun, jos sinne oli joutunut. Hänen kohdallaan kävi

kuitenkin niin, että hän pääsi pakenemaan, ilmeisesti jonkun munkin avustuksella.

Vienan Kemiin päästyään Kalnyševski oli varmaankin ottanut jostakin haltuunsa hevosen, jonka turvin hän meni menojaan. Tsaarin joukot eivät tavoittaneet häntä.

Tietämäni mukaan Kalnyševski oli piileskellyt Vienan Karjalassa vuosia, ehkä vuosikymmeniäkin ja oli vaihtanut asuinpaikkaa usein. Tsaarin joukot ajoivat häntä jatkuvasti takaa. Käsitäkseni mukaan kylästä kylään liikkueensa hän oli kertonut tapaamilleen ihmisille ”maailman asioita”, joita hän oli Solovetskissa opiskellut.

Tämä ns. ”maailman tieto” näkyy mielestäni erittäin selvästi Kalevala-epoksessa. Tätä asiaa ei ole vielä tutkittu. Kunhan sitä tutkitaan, niin kirjailijat, elokuvantekijät ja muut vievät aiheen varmaan käsistä! Sen takia aiheita ei voi antaa kenen tahansa ”voittajan” kirjoitettavaksi. Vienankarjalaisten on hyvä tätäkin aarretaan suojella!

Vielä lisää Kalnyševskista. On mahdollista, että hän on sukua vienankarjalaisille, koska hän vietti pitkän ajan vienankarjalaisten parissa. On paljon mahdollista, että olen itsekin sukua Kalnyševskille, vaikkakin äpäröyden tai jonkin muun vastaavan kautta. Tätä tukee dna-tutkimus isälinjasta.

Amerikkalaisen tutkimuksen mukaan sukuni on tullut Etelä-Aasiasta ja Ukrainasta. Voi olla, että samaan sukuun kuuluvia löytyy vienankarjalaisten joukosta enemmänkin.

Oiva Sakkilan poika kertoi minulle, että hänen isänsä oli kertonut tätä perimätietoa jo 1950-luvulla.

Solovetskin luostarissa on myös Kalnyševskin näköispatsas, jonka kaulalla riippuu kiveen veistettynä kultamitali. Kalnyševski oli saanut mitalin ansiostaan Venäjän ja Turkin välisessä sodassa, jossa hän oli osoittanut suurta urheutta ja rohkeutta tsaarin joukkojen sotapäällikkönä.

Myös Ukrainan ortodoksinen kirkko on julistanut Kalnyševskin pyhimykseksi. Olisi tärkeää tutkia, mitkä olivat tarkalleen syyt, joiden takia Kalnyševski lähetettiin Solovetskiin. Kun hänet saatiin viimein kiinni, niin missä hän oli ollut ja kuinka kauan ja miten hän eli?

Voimme ainakin olla ylpeitä hänestä.

YRJÖ KARSIKKONIEMI

Solovetskin luostarissa on Kalnyševskin näköispatsas, jonka kaulalla riippuu kiveen veistettyinä kultamitali.

Koirien Kalevala jatkaa matkansa ympäri Karjalaa

••• Maaliskuun loppupuolella petroskoinen Čičiliušku-nukketatteri kävi matkalla Vienan Karjalassa. Karjalankielisen Mauri Kunnaksen kirjaan perustuvan Koirien Kalevala -näytelmän näki noin 700 Kostamuksen, Kalevalan ja Kepan aikuista ja pientä asukasta.

Ennen esiintymistä joka paikassa teatterin osallistajat ovat järjestäneet Periodika-kustantamon kirjojen myyntiä, jossa kaikki halukkaat saattoivat tilata myös karjalankielistä Oma Mua -lehteä. Kaikki Periodikan kirjat karjalan ja suomen kielellä myytiin viimeiseen kappaleeseen. Tämä on hyvä merkki siitä, miten sujuu nukketatterin ja järjestöjen yhteistyö.

Čičiliuškun teatterimatkan järjestäjinä olivat Karjalan Kansallisten kulttuurien keskus ja Nuori Karjala -järjestö. Matka järjestettiin Karjalan Rahvahan Liiton Me - karjalai-

set -hankkeen puitteissa ja Suomessa toimivan Uhtua-seuran avustuksella.

Petroskoihin palattuun teatteri käynnistää uuden näytelmän valmisteluita. Satuihin pohjautuva Tipa-niminen musiikinäytelmä on tarkoitettu lapsiyleisölle. Tipa-näytelmän ensi-ilta on suunniteltu pidettäväksi 27. toukokuuta 2014 Karjalan Tasavallan Nukkeateatterin lavalla.

Yhdeksäs sesonki loppuu kesäkuussa, jolloin Sisilisko-teatteri lähtee Suguvastavundu-festivaaliin, jota pidetään Suomessa, Lohjalla.

Teatteri kiittää Karjalan Rahvahan Liittoa, Periodika-kustantamoa ja Uhtua-seuraa avustuksesta! Paljon kiitoksia myös Maikki Urbanovitshille (Kostamus), Sergei Kirilloville, Irma Aleksejevälle ja hänen äidilleen (Kalevala) avusta ja vieraanvaraisuudesta! Eri vuosina Maikki, Sergei ja Irma opiskelivat Petroskoin valtionyliopistossa Itämerensuomalaisten kielten ja kulttuurin tiedekunnassa ja olivat Čičiliušku-nukketatterissa mukana.

Uhtuan kulttuuritalo oli täynnä nuorta yleisöä, kun Čičiliušku-nukketatteri teki vierailun Vienan Karjalaan.

Kaikin mahettih tikuttua Kiestinkissä

••• Meijän kylissä hyvin tunnetah Pohjois-Viena-seuraa, sitä oli perussettu vuotena 1992. Anja Suvanto oli ensimmäisenä piämiehenä ta ruato sen hyväksi 14 vuotta. Seuran päätarkoituksie on karjalan kielen ta kulttuurin elävyttämini kuin Suomessa, samoin ni Karjalassa. Monta monituista projektie on toteutettu näinä vuosina.

Jo vuotena 1993 suuri joukko pakolaisjälkeläisie kävi ensimmäisen kerran omilla juurilla. Silloin Kiestinkissä oli suuri tapahtuma, kaikin ensimmäisen kerran tavattih heimolaisie ta i sukulaisie. Nytki Aune Loukusa vieraili sukulaisijen Loškinien luona, heijän juuret ollah Tuoppajärven Kiisjovesta. Anja Suvannon juuret ollah Kiimasvuaran rajakylästä.

Tällä kertua kurssiloih oli keräytyn melko suuri naisjoukko, heitä vaihteli huomeneksesta iltah suate 10-15 henkie. Suomen karjalaiset (näin hyö iče sanotah) oli tuotu matassah villalankua ta tikkuja. Kyllä kaikin mahettih tikuttua, ka Anjalla oli tarkoitus tutustuttua kurssilai-

sie vanhojen karjalaisijen tikutusmallijen kera. Hän näytti kuvie, valmehie sukkie ta kintahie, mitä on iče tikuttan ta jätti kansija tikutusmallijen kera. Nämä mallit on tuotu Suomeh ne naiset, ket on jouvuttu heimosovan aikana jättyä omat kotipaiikat justih meijän nykyisen Louhen piirin kylistä.

Hyö on säilytetty niitä malleja, ta myökin tunsima muutomie, kačo vain, kuin on säilyn perinneh. Monet naiset oltih karjalaiset, sen takie äijyö ei tarvinnun kiänttyö. Yhtenä päivänä käytilh aktiiviset kulttuuritalon naiset Sohjanankoselta, hyö houkuteltih kaikkie laulamah kutomisen aikana. Zinaida Ustjugova luki runonki karjalan kielellä.

Kiestinkiläisen mallin mukaan tikutut kirjokintaat näyttävät tältä.

Toisena osana kurseista oli panna viimeiseh kuntoh kangaspuut, kumpaset löyvyttih Julija Lipajevan lavosta, ne oltih käytössä hänen ämmöllä. Jo ennen oli käyty panomah pystyh niitä puita ihmiset Kuusamo-Viena-seurasta. Kyllä ne puut oltih vanhoja malleja, hyvä kun vierahat on niitä ennen käytetty ta maltettih nihi asettua loimet.

Kaksi päiväy sihi mäni, kun piti vielä leikata kuteita (vanhoja lakanoja oli jo ennen työnnetty Oulusta). Kuitenki kolmantena päivänä Galina Kundozerova ta Marina Pävinä kuvottih pätkän mattua: se oli tovelle yllätys, kun monen vuuvven perästä myösty vanha perinneh.

Vielä piti asettua luomapuut, sen vuoksi Gennadi Kundozerov kiinitti seinällä lauvvat nuaklojen kera, niin kun Piäjärven meilä on keksitty. Se asetus on yksinkertaini ta ei ota äijä tilua. Viimeiksi mie näytin, kuin pitäy luuvva loimie, miehän sielä olin apulaisena kurssijen vetäjillä. Kaikki hyvin onnistu! Nyt kiestinkiläiset suahah kutuo, onhan sielä äijä nuorie eläkeläisie ta vielä enämpi työttömie.

Siitä Kiestinkin seuran naiset kučuttih juomah čajuo kakkarojen kera, kun jus-

Vanhat kiestinkiläiset kangaspuut oli pystytetty aikaisemmin kuusamolaisien voimin. Kurssilla kutomiskuntoon niitä laittamassa Kiestingin Karjala-seurasta Gennadi ja Galina Kundozerov, Pohjois-Viena-seurasta Aune Loukusa ja Piäjärven Karjala-seurasta Anni Vlasova.

tih oli pyhänlasku. Julija Lipajeva, seuran johtaja, kiitti vierahie näijen kurssijen järjestämisestä. Naiset sanottih, jotta tämöset yhteistapuumiset autetah meilä säilyttyä omua karjalaista kieltä, kun kieli on melko sama, oikein hyvin voi käytttyä suomen sanakirjuakin.

Anja Suvanto omassah sanassah toivo, jotta nämä kurssit oltih hyövylliset ta yhteistyö jatkuu. Hiän sano, jotta heilä Suomessa oli apulaisie, kenen avulla nämä kurssit onnistuttih, sen luvussa on Lions Club Oulu/Sarat-yhtiö ta yksityiset henkilöt, nin kuin olia sielä Elina Kaijala. Elinala ei ole karjalaisie juurie, no hän aina on apuna heijän työssä.

Anja kerto, kun kaksi vuotta takaperin tämä sama joukko, ta vielä heilä matassa oli Maila Uusi-lilikainen, kävi pitämäh samanmoisie kurssija Piäjärven naisilla. Hän mainiči, jotta silloin hyö suatih avussusta Karjalan Sivistysseuralta.

Yllätyksenä oli, kun vierahat pijettih arpajaiset keräytyneillä, myökin lahjoittima heilä pienet lahjat.

Voit mainita, jotta jo huomeneksella myö kävimä kirikossa, pyytimä antieksi toini toiselta, kun oli pyhänlaskun viimeini päivä. Päivällä kävimä kaččomassa, kun klubin pihalla pijettih pyhänlaskun prunasniekkua, tutustuimme klubin muzejon kera. Ensiarkena, lähtöpäivänä, myö kävimä vielä lasten väliaikaiseh ottohuoneheh, nyt lastenkotie sielä ei ole, sitä on siirretty Piäjärveh. Sinnekin vierahat jätetih vuatteita ta lahjua.

Mie tunnen Anjua jo melkein 20 vuotta, kun olen aina ollun Piäjärven karjalan seuran yhteiskunnallisessa ruavossa, sentäh olen ottan osua melko kaikissa Pohjois-Viena-seuran projekteilloissa meijän Louhen piirissä.

Tätä juuri tiijän, kun vuotena 1994 oli Pohjois- ta Kuusamo-Viena-seurojen yhteini projekti, min tuloksena oli Piäjärven koululaisilla kielileirin järjestämini Oulussa ta Kuusamossa. Osallistujat nytki vielä muissetah hyvällä mielellä oluo sielä.

Vuotena 1995 ensimmäisen kerran tapasin Pohjois-Viena-seuran joukkuo Kiestinkissä, konga hyö pystytettih matkamiehen risti Kiestinkin Lammassaaressa.

Siitä sattu ottua osua suomen kielen 10-päiväsih kurssiloih Oulussa vuotena 1996. Sinne kävi opettajie Kiestinkistä ta Piäjärvestä.

Seuravana vuotena kävin kansallispuvujen ompelukurssilla, ne oltih Kuivajärven Domnan pirtissä, meitä oli viisi henkie Louhesta, Kiestinkistä ta Piäjärvestä.

Karjalan Rahvahan Liiton alaosastojen ensimmäiset puheenjohtajat, Piäjärven Karjala-seurasta Anni Vlasova, Kiestingin Karjala-seurasta Gennadi sekä Kundozerov Karjalan Sivistysseuran Pohjois-Viena-seurasta Anja Suvanto tapasivat Kiestingin käsityökurssilla maaliskuussa 2014. Kuva Elina Kaijala

Kerttu Lammassaari on tutkinut karjalaisie pukuja ja opasti meitä. Näijen kurssijen toteutumisessa oli Pohjois-Viena-seuran suuri panos. Miula oli tovelle suuri apu näistä kurssiloista - se oli alku, ka nythän mie melko hyvin puajin (puhun) suomeksi ta olen muistan ni vienan kielen.

Se autto miula ohjata työtä Karjalan seurassa ta mie olen aina tunten suurta vastuuta jatkuu sitä, mitä meilä on opasettu kurssiloilla. Niin, olen ommellun kansallispuvut muutamilla ta opastan ompelomah pukuja Piäjärven ta Sohjanankosen kylissä. Suuren vaikutuksen miula on antan Anja Suvannon esimerkki täyvven sukeltumisen yhteiskunnallisesh ta kulttuurisesh työh.

Vaikka nyt annoin johtajan työn toisella ihmisellä (Marija Galdina hänen on nimi), ka riittäy miula muita töitä - esimerkiksi, kirjutan "Oma mua" -lehteh joka netälin ta keryän ainehistuo vanhoista kylistä.

Hyvin muissan, kun suuri joukko Pohjois- ta Kuusamo-Viena-seuralaisie käytilh Piäjärven kyläh vuotena 1997, konga myö järjestimä yhteisen karjalaisen prunasniekan. Silloin vielä hyö pystytettih Ville Rohkimaisen luatima matkamiehen risti Suvannon kylän viereh.

Siitä Anja kävi neuvonpivon ta suatih alkuh Piäjärven koulutyttyöjen opastamiesh Pudasjärven lukiossa, ta monella tavalla seuran ihmiset avussettih tyttöjä, mistä hyö ollah oikein kiitolliset.

Kiestinkissähän meilä sattu mielenkiintoista - Gennadi Kundozerovin talossa tavattih ensimmäiset seurojen puheenjohtajat: Kiestinkin, Piäjärven ta Pohjois-Viena-seuran.

Ensiarkena, matatessa Piäjärveh pietymä vielä Sohjanankosen kylässä, kulttuuritalon naiset jo vuotettih meitä ta näytettih vierahilla, mitä paikalliset muasterit suatetah laittua - puusta veistettyjä esinehie ta äijän muuta. Niitä hyö myyvväh turistiloilla. Kulttuuritalojen nyt täytyy ičen pärjätä.

Anja Suvanto ehotti pityä kutomiskilpailu kolmen kylän välillä - kaunehemmat sukat ta kintahat valičemmat ensi vuotena tuiskukuussa, konga Piäjärven Karjala-seura rupieu viettämäh omua 20-vuotispäivyyh. Kyllä myö mielelläh suostuma!

Vain aina milma hämmäsyttäy, mistä Anja Suvannolla, Kerttu Nurmella ta toisilla Pohjois-Viena-seuran ihmisillä riittäy voimua? Kiitämmä heitä yhteistyöstä ta toivomma lujua tervehyttä!

ANNI VLASOVA
PIÄJÄRVI, KARJALA

Kolmen päivän aikana, 28. tuisku-kuuta - 2. kevätkuuta 2014 Kiestinkin kulttuuritalossa piettih käsityökurssit. Järjestäjänä oltih Pohjois-Viena-seuran (Oulu) jäsenet Anja Suvanto, Aune Loukusa ta Elina Kaijala.

Vaarakylän ja Kiisjoen suvut kohtasivat

Olli Karinoja kertoo sukujuuristaan kiisjokilaisten ja vaarakyläläisten tapaamisessa Karjalan Sivistysseuran toimistolla. Kuva Timo Vesala

••• Karjalan Sivistysseuran tilat Katajanokalla pullistelivat iloisista pohjoisvienalaisista marraskuisena lauantaina. Tilaisuus järjestettiin, jotta pohjoisvienalaistaustaiset tapaisivat toisiaan ja voisivat keskustella sukuhistoriastaan. Paikalle saapui lähes kolmekymmentä Vienasta kiinnostunutta.

Paikalla oli myös muita vienalaistaustaisia kuin Vaarakylästä ja Kiisjoelta läheneitä. Monessa perheessä on tähän asti vaiettu Vienasta lähdöstä ja paosta. Osa-

synä on ollut, että Suomessa ei ole aikoinaan katsottu hyvällä Vienasta tulleita. Siksi moni vaihtoi heti nimensä suomalaisiksi ja uskontonsa luterilaisek-

si. Moni myös joutui odottamaan kauan Suomen kansalaisuuden saamista. Taustalla oli myös pelko siitä, että Suomi luovuttaisi Neuvostoliittoon vienalaisia, kuten luovutti inkeriläisiä.

Kiestingin Kiisjoen ja Vaarakylän laukkukauppiasta useat ottivat uusiksi asuinpaikoikseen läntisen Uudenmaan alueen. Sakari Vuoriston kirjasta Suvulta suvulle II-osasta voi lukea, miten monet ovat jääneet juuri Lohjan, Virkkalan, Karjaan ja Nummen alueelle. He ovat useimmiten muuttaneet Suomeen pysyvästi 1880-luvulla.

Toinen suuri muuttoaalto osui 1910-luvulle, jolloin alueelta pakeni monia Kuu-

samon kautta. He jäivät pohjoisemmaksi Pudasjärven ja Oulun seudulle.

Lauantaina 9. marraskuuta tilaisuus alkoi Venla Vesalan, 13, kanteleen soitolla, ja hieman myöhemmin Saimi Vesala, 9, soitti oboeta. Sisarukset ovat taustaltaan Kiisjoen Loskineita. Ilmari Homanen kertoi Karjalan Sivistysseuran historiasta ja työstä. Kuuntelijat olivat vaikuttuneita siitä epäitsekkydestä ja hyväsydämyksestä, joille seuran toiminta pohjautuu. Samalla saatiin tutustua Karjalan Sivistysseuran toimistoon ja kirjastoon.

Kahvien lomassa kaikki esittäytyivät ja kertoivat, mitä tiesivät sukunsa historiasta. Sanottavaa oli niin paljon, että aika loppui kesken. Kaikille jäi tunne, että tämä oli vasta pintaraapaisu johonkin syvempään. Keskustelussa pohdittiin toiminnan jatkamista oman sukuseuran tai pitäjäseuran perustamisella. On vaikea rajata aluetta tai sukua, joten ainakin aluksi päätettiin jatkaa Pohjois-Vienan Seuran hoivissa. Pohjois-Vienan Seura on vireä ja hyvin toimiva seura, jonka siipien alla voivat kokoontua kaikki, jotka kokevat vienalaisuuden omakseen.

Useat esittivät toiveen päästä käymään Vaarakylässä ja Kiisjoella. Mukana oli siellä jo käyneitä, jotka näyttivät kuvia ja kertoivat matkan vaikeuksista ja siitä ilon tunteesta, kun isien maille oli päästy.

Samalla päätettiin jatkaa kokoontumisia eri aiheiden parissa ja pyytää luentoapua eri alojen asiantuntijoilta. Kaikilla on suuri tarve saada tietoa vienalaisten vaiheista ja peilata sitä oman sukunsa tarinaan. Seuraavan kerran ryhmä tapaa ainakin Heimopäivillä Turussa ja Tie Vienaan -symposiumissa Kuusamossa.

Tilaisuudessa kerättiin vapaaehtoinen kahviraha ja myytiin Pohjois-Vienan Seuran perinteen mukaisesti arpoja. Kertyneet varat luovutettiin Pohjois-Vienan Seuran käyttöön erityisesti Kiestingin alueen avustamiseen.

HELI ISO-MARKKU

Toitko ikonin Karjalasta?

Ikoneilla on ollut erityinen merkitys karjalaisille. Ne ovat tuoneet turvaa matkalle. Elias Seppänen toi tuon ohessa olevan ikoniristin mukanaan kotikylästään Vuokkiniemestä vuonna 1944. Ikoni kulki hänen mukanaan pitkän matkan Suomessa ja päättyi lopulta kotiin Ruotsiin, Laxåän.

Onko Sinun perheelläsi ikonia, joka olisi kulkenut pakomatkan perheen mukana? Tai ikonia, joka liittyy muuten pakomatkaan?

Haluaisitko jakaa kertomuksen ja lähettää ikonista valokuvan taustatietoineen Karjalan Heimoon? Ikonikuvat talletetaan Karjalan Sivistysseuran arkistoon tutkijoita varten. Sitä ennen keruun tuloksista kerrotaan Karjalan Heimossa.

Kerro omat yhteystietosi ja kaikki, mitä ikonista tiedät. Miten se on tullut perheellesi? Tiedetäänkö sen tekijästä jotakin? Minkälaisen matkan ikoni on kulkenut perheenne mukana (paikkakunnat, vuosiluvut)? Onko ikonia käytetty jossakin erityisessä tilanteessa tai tapahtumassa? Mitä ikoni kuvaa? Missä ikoni on nyt?

Kuvat ja taustatiedot voi lähettää Karjalan Sivistysseuraan, Luotsikatu 9, 00160 Helsinki tai toimisto@karjalansivistysseura.fi Tiedot käsittelee FT Katja Hyry.

Arkkipiispa Leo jatkaa puheenjohtajana

Karjalan Kielen Seura ry piti vuosikokouksen lauantaina 5. huhtikuuta Kuopiossa. Vuosikokousasiakirjat hyväksyttiin ja henkilövalinnat suoritettiin. Puheenjohtajaksi valittiin edelleen arkkipiispa Leo ja erovuoroiset hallituksen jäsenet Hannu Kilpeläinen ja Pertti Lampi valittiin myös uudelle toimikaudelle.

Vajaan yhdeksän vuoden aikana seura on julkaissut viitisenkymmentä kirjaa ja äänikirjaa. Lisäksi KKS julkaisee Karjal Žurnualu verkkolehteä.

Viime aikoina seura on keskittynyt ajamaan laaja-alaista Karjalan kielen ja kulttuurin elvytysohjelmaa, jota aiotaan toteuttaa yhdessä oikeusministeriön kanssa samaan tapaan kuin saamelaisien vastaava ohjelma. Karjalaisten ohjelman päätoteuttajia ovat karjalaisjärjestöt ja karjalaiset itse.

Sofronoffien uusi puheenjohtaja Matti Salokangas. Taustalla onnittelemassa Aura Mero-Palviainen.

Sofronoff-sukuseura uusi johtoon

••• Sofronoff-sukuseura oli kutsuttu ylimääräiseen kokoukseen, joka pidettiin Tamperella Scandic-hotellin Toscana-kabinetissa 29.3.2014.

Ilmoittautuneita oli 20 sukuseuran jäsentä ja kaikki olivat äänivaltaisina paikalla laillisessa ja päätösvaltaisessa kokouksessa.

Entisen puheenjohtajan sanouduttua irti puheenjohtajan tehtävästä sekä hallitustyöskentelystä jäljelle jääneet kaksi hallituksen jäsentä kutsuivat koolle ylimääräisen sukukokouksen. Jo ennen puheenjohtajan eroa toimihenkilöiden määrää oli vähentynyt merkittävästi muun

muassa tuonilmaisiiin siirtymisien vuoksi. Sofronoff-sukuseuran uudet hallituksen jäsenet ovat: Matti Salokangas (puheenjohtaja), Erkki Aaltio (varapuheenjohtaja), Kalle Lammela, Raija Maarni-Porkka ja Pentti Rekola hallituksen. Historiatomikuntaan kuuluvat: Maija Ranta, Raimo Ranta ja Kaisa Sovero.

Rahastonhoitajana toimii Vesa Lamella ja tilintarkastajiksi valittiin Aura Mero-Palviainen ja Jarmo Palviainen sekä vara-

tilintarkastajiksi Leena ja Paavo Tärvenen. Henkilövalintojen lisäksi kokouksessa hahmoteltiin muun muassa tulevaa toimintasuunnitelmaa. Sofronoff-sukuseuran oltua muutamia vuosia käytännöllisesti katsoen toimimattomuuden tilassa jäsenistö tuki uutta hallitusta luvaten antaa kaiken tukensa ja apunsa hallitukselle, jotta sukuseuran 1990-luvun ja 2000-luvun alun osallistuva aktiviteetti saadaan palautettua.

Ensi töikseen hallituksen haasteena on saada hallinnolliset asiat kuntoon sekä ajanmukaistaa henkilörekisterit.

Kokouksen tunnelma oli lämmin ja leppoisaa sekä tulevaisuuteen luottavainen. Yhteistä Uhtuan matkaakin suunniteltiin vuodelle 2015.

SOFRONOFF SUKUSEURA RY

Martti Määttä lä puheenjohtajaksi Kuusamossa

Kuusamo-Viena-seuran pitkäaikainen puheenjohtaja Erkki Homanen halusi luopua hallituksen puheenjohtajuudesta vuosikokouksessa, joka pidettiin 11. maaliskuuta. Puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Martti Määttä.

Muut hallituksen jäsenet ovat Eeva-Brita Mänttari (varapuheenjohtaja), Saara Homanen (rahastonhoitaja), Raili Tyynelä, Kyllikki Riekkö, Aimo Niikkonen ja Helena Palosaari. Sihteerinä on Marja Hahtola (ei hallituksessa). Lisäksi nimettiin perinne-, järjestely- ja juhlatuomikunta. Jäsenmaksu vuodelle 2014 on 10 euroa.

KVS:lla on 20-vuotisjuhlavuosi. Vuosisjuhla pidetään Kuusamo-opistolla su 15.6.2014 klo 12.00. Juhlavuoden kunniaksi asetetaan liikehuoneisto Tammen näyteikkunoihin seuran toimintaa esittelevä näyttely, joka on esillä heinäkuun lopulle asti.

Seura vieraillee Kuusamon Uistimessa 7.5.2014 klo 13.00 ja sysretki tehdään Myllykoskelle.

Hinnat nousivat ja rupla aleni Venäjällä

Kuluttajahinnat ovat nousseet Venäjällä 6,9 prosenttia runsaan 12 kuukauden aikana. Maaliskuussa kuluttajahinnat nousivat 1,0 prosenttia verrattuna helmikuuhun.

Maaliskuussa kallistuivat eniten tupakka (3,5 %), ulkomaanmatkailu (2,7 %), alkoholi- ja elintarvikkeet (1,8 %) ja bensiini (1,5 %).

Suomen Pankki kertoi huhtikuun alussa, että rupla alkoi vahvistua hieman. Nousua ovat auttaneet sekä rauhoittunut poliittinen tilanne että ruplien kysynnän kasvu. Kysyntää on lisännyt muun muassa yritysten veronmaksun ajoittuminen vuosineljänneksen vaihteeseen.

Huhtikuun alkupuolella euron kurssi oli 48,68 ruplaa.

Venäjän talouskasvu voi tänä vuonna pudota alle yhteen prosenttiin. Venäjän keskuspankin bkt-ennuste kuluvalle vuodelle oli 1,5–1,8 prosenttia, mutta sen toteutuminen näyttää epätodennäköiseltä.

Vuonna 2013 Venäjän bruttokansantuote kasvoi 1,3 prosenttia.

Kižin kirkko täyttää 300 vuotta

Kižin saari juhlii tänä kesänä Kristuksen kirkastumisen kirkon 300-vuotisjuhlaa. Saarella pidetään suuret juhlat 15.–19. heinäkuuta, jolloin ortodoksinen kirkko juhlii Kristuksen kirkastumisen päivää.

Äänisellä sijaitseva Kižin saari ei kuitenkaan voi ottaa vastaan tuhatmäärin vieraita. Sen vastaanottokyvyn enimmäisrajaksi on määritelty 500–600 vierasta. Petroskoista on matkaa Kižiin noin 65 kilometriä, mikä taittuu yleensä kantosiipialuksin.

Espoolainen ryhmä suunnittelee kesäksi soutuamatkaa Petroskoista Kižille. Se on määrä toteuttaa 30.–31. heinäkuuta, jolloin vietetään perinteistä regattajuhlaa. Idea matkasta syntyi viime kesänä, kun Espoon Soutajien ryhmä teki matkan Suomesta Tallinnaan. Mukana oli myös sosialidemokraattien europarlamentaarikko Mitro Repo.

Kižin Kristuksen kirkastumisen kirkko on ollut pitkään remontoitavana ja työn arvioidaan valmistuvan vuonna 2018.

Karjalan arkiston perinnekilpailu sai ratkaisun

Karjalan tasavallan kansallisen arkiston viime vuonna julistettu kilpailu on ratkennut. Arkisto halusi kerätä aineistoa perheiden historiasta ja muun muassa sota-ajan muistoista.

Voittajaksi selvisi Galina Linnik Louhen piiristä. Toiselle sijalle nousi Veske-lyksen koulun oppilas Rostislav Rodionov ja kolmanneksi Marina Pavina Louhen piiristä. Sijoitukset syntyivät äänestyksellä, joka käytiin arkiston nettisivujen kautta.

Arkiston johtaja Olga Žarinova kertoo, että kilpailuun tuli paljon erilaista aineistoa kuten kirjoituksia, piirustuksia ja käsitöitä. Osallistujat lähettivät 39 työtä ja 35 kirjoitusta. Mukana oli osallistujia myös Suomesta. Nuorin kilpailija oli kolmasluokkalainen Timofei Arhipov Pääjärveltä.

Vienalaisvaloa Juminkeon näyttelyssä

Kuhmon Juminkeossa on esillä Steve McCurryn ja Karoliina Paavilaisen valokuvanäyttely Ihmisiä valossa. Näyttely sisältää valokuvia Vepsänmaalta ja Vienan Karjalasta.

New Yorkissa asuva Steve McCurry kuuluu tunnetuimpiin kansainvälisiin valokuvaajiin. Hänen Time-lehden kannessa julkaisemansa valokuva Vihreäsilmäinen afgaanityttö nosti hänet suuren yleisön tietoisuuteen. Hänen valokuvatuohtantonsa on laaja. Hän on kulkenut eri puolilla maailmaa kuvaamassa etupäässä ihmisiä. Valolla on suuri merkitys hänen kuvissaan. Sen avulla hän poimii esille kuvaamistaan ihmisistä uusia ulottuvuuksia.

Karoliina Paavilainen on suomalainen valokuvaaja, joka on toiminut New Yorkissa Steve McCurryn assistenttina ja saanut hänet kiinnostumaan suomensukuisista kansoista. Juminkeko järjesti Suomen Kulttuurirahaston tukeamana molemmille valokuvaajille matkat Vepsänmaalle ja Vienan Karjalaan.

Vepsän matka toteutettiin kesällä 2012 ja kuvaajat pääsivät käymään pienissä ja syrjäisissä vepsäläiskylissä Karjalan tasavallassa sekä Vologdan ja Leningradin alueilla. Vienan Karjalaan matka järjestettiin kesäkuussa 2013. Muutamia Steve McCurryn Vepsän kuvista olivat esillä hänen laajassa Taidehallin näyttelyssään vuonna 2013, mutta Vienan kuvat ja pääosa Vepsän kuvistakin ovat ensi kertaa esillä Juminkeon näyttelyssä, kuten kaikki Karoliina Paavilaisen kuvatkin.

Ihmisiä valossa - valokuvia Vepsästä ja Vienasta -näyttely on esillä Juminkeossa 6. kesäkuuta saakka. Juminkeko on avoinna maanantaista perjantaihin kello 12–18.

Santran laulut elävät ikuisesti

••• Santra Remšujevan syntymästä tulee kulu-neeksi sata vuotta. Santra oli teemana Karjalan Sivistysseuran Heimopäivillä Turussa. Jollei Santra ollut kaikille entuudestaan tuttu, hänes-tä tuli kahdessa päivässä kaikkien tuntema.

– **Päätin ryhtyä keräämään** syste-maattisesti vienalaisia lauluja niin kau-an kuin niitä vielä olisi saatavana. Tässä tarkoituksessa astuin ensi kerran myös Santra Remšujevan taloon Vuokkiniemessä vuonna 1987.

Näin kertoi kirjailija, tutkija ja moni-puolinen kulttuurimies Markku Niemi-nen juhlaesitelmässään sunnuntaina 6. huhtikuuta. Hän oli kuullut kyläneuvos-ton silloiselta puheenjohtajalta Santeri Lesoselta, että Santra osasi satuja.

Nieminen tallensi nauhurillaan ensita-paamisensa Santran kanssa kuten lähes kaikki kaksikon kohtaamiset. Santra ei ol-lut Niemisen ensimmäinen löytö sen jäl-keen, kun rajat avautuivat perinteental-lentajille. Santraa ennen hän haastatteli Luusalmesta lähtöisin olevaa, mutta Uhtualla tuolloin viimeisiä vuosikymmeni-ään viettänyttä Anni Kettusta. Lisäksi hän oli käynyt tapaamassa Suomen puolella Hietajärven vienalaiskylässä asunutta Jus-si Huovista.

Santra oli aluksi kuin aarrearkku, jonka avaimesta ei ollut tietoa. Santra itse kiel-si osaavansa mitään. Nieminen ymmärsi kuitenkin hyvin pian kohdanneensa hen-kilön, jolla olisi paljon annettavaa, jos hän itse vain malttaisi houkuttella kaiken ulos. Santran viimeisten vuosien aikana Niemi-nen kävi Santran luona noin kerran kuu-kaudessa sen jälkeen, kun rajan yli kulke-minen helpottui.

Vuokkiniemessä vuonna 1914 syn-tynyt Santra eli melkein koko elämänsä ajan kotiseudullaan. Evakkoon hän jou-tui lähtemään kahdesti: ensin Suomeen pariaksi vuodeksi 1920-luvun taitteessa ja sodan aikana 1940-luvulla Arkangeliin. Muutoin hän eli Vienan Karjalassa. Lap-suusajan jälkeen Santra työskenteli met-sätyömailla, miehensä kanssa Tollonjo-ella ja eläkevuotensa poikansa perheen

luona Vuokkiniemessä.

Santra sai kaikkiaan yhdeksän lasta. Yk-si kuoli pienenä ja pojat yksi toisensa jäl-keen. Tyttäriä tuli kaikkiaan viisi. Santra jäi leskeksi peräti kolme kertaa ennen kuin sai kutsun tuonilmaisiiin yli neljä vuotta sitten.

Santran loistava ja vertaansa vailla ole-va muisti kykeni tallentamaan uskomatto-man määrän aineistoa, jota vanhat perin-teenkerääjät jopa satoja vuosia aiemmin etsivät Vienan laulumailta. Kerääjiä oli monta jo ennen Elias Lönnrotia. Esimer-kiksi Sakari Topelius vanhempi julkaisi ai-neistoa vihkoissaan 1800-luvun alkupuolella.

Systemaattinen tallentaminen alkoi 1870-luvulla, kun Genetz, Berner ja Bo-renius liikkui Vienan runomailla. Lönnrot halusi luoda suomalaiselle kulttuurille muinaisuuden ja teki järjestelmällistä tal-lennustyötä. Hän tapasi Juhana Kainulai-sen, Ontrei Malisen, Vaassila Kieleväisen, Martiska Karjalaisen, Varahvontta Jama-sen ja Arhippa Perttusen.

Santra Remšujeva oli yksi lenkki sa-man perinteen siirtämisessä seuraavaan aikaan ja uusille sukupolville. Hän painoi mieleensä katrillien, jenkköjen ja re-kilaulujen lisäksi myös jatsia, iskelmiä ja monenlaisia rallatuksia, jotka huvittavat nykypäivänkin kuulijaa. Santra avasi ark-kunsa pikkuhiljaa appoisen auki Niemi-sen ja muiden kuultavaksi.

– Vaikka aloitin yhteistyön Santran kanssa satujen parissa, saatoin pian huo-mata hänen hallitsevan laajalti oman seu-tunsa perimätiedon. Yhdeksi hänen mon-ista erityisaloistaan osoittautuivat laulut. Hän itse ei tiennyt hallitsevansa monia eri laulun lajeja, Nieminen kertoi.

Heimopäivien pääjuhlassa esiintynyt lauluryhmä Iki-Turso esitti yleisölle omat versionsa Santran pravuureihin kuulu-neista Hennalan vankilaulusta, Marjatan

laulusta ja vienalaisesta häälaulusta.

– Kymminlinnan siirtoleirillä Santra oli kuullut arkkiveisin Titanicin uppoami-sesta. Se pulpahti täydellisenä yli kuuden vuosikymmenen tauon jälkeen hänen lau-lurepertoariinsa, kun jostakin syystä pu-heemme ajautui haaksirikoon. Pakolais-vuosinaan 1920-luvun alussa Suomessa Santra oli käynyt Mieslahdessa suomalai-sen koulun nollaluokan, minkä seurauk-sena virsiäkin tallentui hänen muistiinsa.

Äidiltään Santra peri pitkiä kaihoisia balladeja. Kun hän sai vanhoilla päivillä hoidettavakseen Iro-punukan, myös tuu-tulaulut ja muut lastenlaulut palasivat hä-nen mieleensä. Niemisen mukaan Santra eli vuodenvierokertoa niin täysillä, että talvel-la ei kannattanut kysellä häneltä kesäpru-asniekoista eikä maatalon syystöistä.

Niemisen mukaan Santra Remšujeva oli viime vuosisadan etevin vienalaisen suullisen perinteen taitaja. Karjalan Hei-molle Nieminen sanoi, että toista saman-laista Santraa ei tule enää koskaan.

– Olimme loppuvuosina ihan riippu-vaaisia toisistamme. Santra oli mahtava pe-rinteen taitaja. Taitojen takana olivat laa-ja tietämys ja huumori, Nieminen kertoi päällimmäisen muistonsa Santrasta.

Kuhmolaisen Juminkeon johtajana tun-nettu Nieminen työstää parhaillaan elo-kuvaohjaaja Miia Tervon kanssa dvd:tä, jolle tallentuu kahden Tervon Santra-elo-kuvan lisäksi noin tuhat valokuvaa sekä lauluja ja tarinoita. Tupla-dvd valmistuu satavuotisjuhlaan, jota vietetään Vuokki-niemessä 6. toukokuuta.

– Tietenkin Santrasta täytyy tehdä dvd mieluummin kuin kirja, koska hänen perintönsä pitää tallentaa elävänä. Van-ha runolauluperinne muuttui aikoinaan kirjalliseen muotoon, mutta nyt uusin tekniikka mahdollistaa uudet tallennus-muodot, Nieminen selittää.

Heimopäivien osallistujat näkivät mo-lemmat Miia Tervon Santra-elokuvat ja pääsivät toisen maailmanensi-iltaan. Tervo kertoo, että joistakin Santran esityk-sistä on tallennettu viisikin eri versiota. Dvd:tä varten Maari Kallberg editoi parhaat yhteen. Miia olisi halunnut, että Sant-ra Remšujeva olisi ollut hänen ikioma mummonsa, sillä oman mummonsa hän menetti jo lapsena. Miian oma suku on

Laatokan Karjalasta, Harlusta.

– Ihailen Santrassa ennen kaikkea sitä, että hän ei ollut ikinä katkera. Hänen pe-riatteenaan oli, että nauretaan ja laule-taan aina, vaikka syvän märkänis. Santra ei turhia analysoinut eikä valittanut mitään. Päällimmäisenä on kiitollisuus siitä, että sain tavata hänet, Tervo mietti muistojaan.

Santran veli Heikki Kyyrönen pitää siskoaan harvinaisena naisena, joka otti kaikki elämäntilanteet huumorilla ja Ju-malan kädestä annettuna.

– Santra oli laulaja ja lallattaja, mutta syvimmällä hänessä oli usko Jumalaan ja

ortodoksiseen uskoon. Hän ei halveksi-nut muita, jotka olivat luterilaisia tai mui-ta. Hän osasi suhtautua kaikkiin ihmisiin. Hän oli karjalainen sielultaan eikä hänellä ollut vihamiehiä.

Heikki pääsi tapaamaan sisartaan jo Neuvostoliiton aikana, mutta Kyyrösen Matti-poika vasta vuonna 1991. – Huo-ti houkutteli ”sofööriksi” Santran talon edustalla sijaitsevan Miihkaili Perttusen patsaan paljastustilaisuuteen, Matti ker-toi.

Petroskoilaiselle toimittajalle Maik-ki Spitsinalle Santra oli ämmö eli isoäiti.

Maikki halusi lapsena kuunnella ämmön tuutulauluja, eikä hänellä ollut aavistus-takaan mummon lahjoista, kuulusuu-desta tai laajasta laulujen valikoimasta hänen muistissaan. Maikin äiti on Raija Remšujeva, joka on viime ajat kääntänyt Kalevalaa vienaksi ja sitä ennen muun muassa Uuden testamentin. Myös Maikil-la on tytär.

– On tärkeää kertoa lapsille muistelmia menneestä, että he saisivat tietää, miten ennen elettiin, Maikki sanoi.

AILA-LIISA LAURILA
Teksti ja kuvat

Ohjaaja Miia Tervo olisi halunnut, et-tä Santra Remšujeva olisi ollut hänen oma mummonsa.

Markku Nieminen piti Heimopäivien juhlaesitelmän ja kertoi pitkästä yh-teistyöstään Santra Remšujevan kans-sa.

Heikki Laitisen aikoi-naan perustama lau-luyhtye Iki-Turso on herätetty uudelleen henkiin ja se laulaa muun muassa Santra Remšujevan esittämiä lauluja. Vasemmalla Outi Pulkkinen, Maari Kallberg, Eila Harti-kainen, Ilona Korho-nen ja Taito Hoffren.

Kaikki he ovat tunte-neet läheisesti Sant-ra Remšujevan. Va-semmalla Santran veli Heikki Kyyrönen, il-lanvieton haastatteli-ja Olga Karlova, Heikki Kyyrösen poika Mat-ti Kyyrönen ja Santran tyttärentytär Maikki Spitsina.

Heimopäivien illanvie-tossa karjalaisia lau-luja lauloivat Maari Kallberg (vas.), Jelena Migunova, Olga Karlo-va, Valentina Mironova ja Maikki Spitsina.

Kotiranta sai palkinnon Kostamuksessa

Kostamuksessa toimiva Matkatoimisto Kotiranta ja sen johtaja Olga Lehtinen on yksi Kostamuksen kaupungin hiljattain palkitsemista ansioituneista kaupunkilaisista.

Kotiranta palvelee matkailijoita myös suomen kielellä ja järjestää Karjalan kulttuurimatkoja, elämysmatkoja, historiamatkoja. Se aloitti 1990-luvulla viemällä koululaisia tutustumismatkoille Suomeen. Nykyään toimiston kautta voi ostaa matkoja kaikkialle maailmaan.

Olga Lehtinen on aktiivinen karjalainen ja tuttu monissa karjalaisissa tapahtumissa. Hän oli mukana myös viime kesänä Präässä järjestetyssä Karjalan rahvahan keräilyssä ja edellisessä suomalais-ugrialaisten kansojen kokouksessa Unkarissa.

Kostamus palkitsi myös kaupungissa toimivan Suomen ystävät -seuran. Se palkittiin aktiivisesta kansainvälisestä työstä ja kansanperinteen säilyttämisestä.

Karjala kučuu Kantele-festivaalih

Vuuvven 2014 šyvyškuuša Karjalan Tašavallaša pijetäh X Kanšainvälini KANTELE-kanšanmusiikkifestivaali. Tapahtumah vojah ilmoittautuo amatööri-, harraštaja- tai ammattilaisyhtyevehet šekä yksittäiset šoitajat.

Festivaalin kynnyksellä pijetäh:

- ”Paraš musiikkitevos kanteleella”
- kilpailu, kumpaseh suahah ošallistuo šäveltäjät eri maista
- ”Perinteelliset musiikkišoitimet” valokuva- ta videonettikilpailu.

Festivaalin aikana:

- ”Perinteellisen šoitimien rooli nykymusiikin käsityksessä”, kanšainvälini tietehellini konferenssi;
- Kanšanšoitimija šoitajien nuorijien muusikojien kilpailu
- Työtuvat: Perinteellisen musiikkišoitimien valmistamini Mitein šoitua perinteellisen musiikkišoitimija
- Näyteharjoitukšija.
- Šuomelais-ugrilaisien kanšojen perinteellisen ta nykyhisen musiikkišoitimien näytely;
- Yhtyevehien konserttija ta esityksie Petroskoissa ta Karjalan piireissä.

Ošallistumisen ehtoja lähetetäh myöhemmin.

Kučumma yhteistyökumppaniksi yhtyevehie ta yksittäisie šoitajie, kumpaset käytetäh omašša toiminašša perinteellisen musiikkišoitimija.

Festivaalin piäjärještäjänä on Karjalan Tašavallan Kanšallisen kulttuurien keškuš.

Tahotko ošallistuo festivaalih? Kirjuta meilä!
E-mail: cnk-karelia@yandex.ru tai renc@sampo.ru

Näkeyhymmä Karjalašša!

Suojärvi III ja IV historiateokset

OMAL MUAL à 40 €

VIERAHAL MUAL à 40 €

+ postikulut

Tilaukset:

Suojärven Pitäjaseura ry

SOLOBA

Suojärvenkatu 1

75500 NURMES

Puh 040 700 8836

perttu.tuominen@oyk.fi

Molempien teosten

tilaajan

lahjana Hannu Brelon cd-levy.

Petroskoin Pohjola-hotelli täytti 75 vuotta

Maaliskuun ensimmäisenä päivänä Petroskoin keskustassa sijaitseva Pohjola-hotelli täytti 75 vuotta. Hotellin vuosipäivän kynnyksellä pidettiin valokuva-kilpailu. Kilpailussa valittiin paras hotellin taustalla, hotellin tai sen ravintolan sisätiloissa otettu valokuva. Erikseen valittiin paras retrokuva. Valokuvakilpailun voittajat selvisivät hotellin johdon ja verkkosivun jäsen-ten äänestyksessä.

Vuosipäivän kunniaksi pidettiin myös lasten piirroskilpailu. Kaikki työt löytyvät nyt hotellin verkkosivustolta. Hotelli Pohjola on ollut monina vuosina Petroskoin keskeisenä hotellina ja sen nimikorttina.

Hotellia alettiin rakentaa vuonna 1934, ja se saatiin käyttöön 1. maaliskuuta vuonna 1939. Hotellin suunnitelti Juri Rusanov. Hotelli toimi normaalisti marraskuuhun 1941 asti, jolloin kaupunki joutui lentopommitusten kohteeksi.

Sodan aikana hotelli hajotettiin lähes maan tasalle. Kesällä 1945 hotelli päätettiin rakentaa uudelleen, ja 26. kesäkuuta vuonna 1948 se avasi taas ovensa.

Uuden Pohjola-hotellin on suunnitellut Konstantin Gutin.

VUOKKINIEMEN MATKALLE 2014

Vuokkiniemi-seuralaisten perinteinen matka Vuokkiniemen praasniekkaan järjestetään 31.7-4.8.2014.

Alustavan suunnitelman mukaan lähdemme Kajaanin rautatieasemalta torstaina 31.7. noin klo 15.00 ja palaamme maanantaina 4.8. iltapäivällä Kajaaniin.

Matkatoimiston järjestämän kuljetuksen hinta on arviolta 160 euroa, johon sisältyy:

- bussikuljetus Kajaani-Vuokkiniemi-Kajaani
- ryhmäviisumin hankkiminen (matkavakuutuksen hoitaa jokainen itse)

Mikäli ette yövy sukulaisissa, on tarjolla myös maksullista majoitusta. Majoituksen (yösjä ja ruokailu) hinta on noin 40-45 euroa/yö/hlö. Se maksetaan käteiselä suoraan majoittajalle.

Tarkat hinnat vahvistetaan ennen matkaa.

Ilmoittautumiset viimeistään torstaihin 19.6. mennessä (ryhmäviisumien hankinta)

Perinteisesti matkan ajankohtana on iltajuhla Vuokkiniemen kylätalolla ja Vuokkiniemen praasniekka, sään salliessa Ontsin talon aukiolla.

Alustavien suunnitelmien mukaan myös Ontsin taloon rakennettava museo avataan praasniekan aikana. Matkan aikana järjestetään myös kyläkiertto, jonka avulla saa laajan kuvan ihmisten ja kylän arjesta sekä historiasta. Vian Karjalan murre on vielä voimissaan Vuokkiniemellä, joten siellä on helppo päästä puheisiin myös paikallisen väen kanssa.

Suunnitteilla on myös matka Vuonniseen Vaassilan kiveä ja uutta tsasounaa katsomaan.

Mikäli olet kiinnostunut matkasta Kalevalan maisemiin niin ota yhteyttä seuran hallituksen jäseniin tai suoraan Tuula Takamäkeen tai Asmo Kallioon.
Asmo puh. 050-372 0443 tai aokallio@gmail.com,
Tuula puh. 040-719 3201 tai tuula.takamaki@saunalahti.fi

UHTUA SEURA

www.uhtua.info
UHTUA-SEURA ry

Karjalaiset Lauulujuhlat

SUURI KARJALAINEN PRUASNIEKKA
JOENSUUSSA 27.-29.6.2014

PERJANTAI 27.6.
Juhlaseminaari, Carelia C2-audiotorio
Avajaisjuhla, Carelia-sali
Karjalain'i Folk, Ilosaaren lava

LAUANTAI 28.6.
Toripäiväjuhla, Joensuun tori
Juhlakonsertti, Taidemuseon juhlasali
Kirkkokonsertti, Joensuun ev.lut. kirkko

SUNNUNTAI 29.6.
Suuri kuorojen pääjuhla,
Joensuun laulurinne

Majoitusvaraukset: www.sokoshotels.fi
www.joensuunlaulujuhlat.net

HALLITUKSEN UUTISET

Sukututkimus vahvistuu

Kymmenet Heimopäivien osallistujat kyselivät innokkaasti Sari Heimosen pitämässä sukututkimuslinikassa, jossa oli mahdollisuus saada pikaopastus vienalaisien sukujen tietolähteisiin.

Opastus jatkuu, kun Oulussa toukokuun lopulla järjestetään Vienan Karjalan sukujen sukututkimuskurssi. Kurssilla opetellaan tutkimaan sukututkimuslähteitä, esimerkiksi venäläisiä metrikkirjoja ja väestöluettelaita sekä Suomen puolella olevia lähteitä.

Tänä vuonna Sivistysseurassa panostetaan aiempaa enemmän sukututkimukseen, koska nähdään, että sukujuurten tuntemus on osa itä- ja rajakarjalaisen identiteetin vahvistamista ja ylläpitämistä.

Vuoden 2013 alussa perustettu toimikunta on tehnyt aikamoisen työn aktivoimiseksi sukututkimusta. Työn tuloksena on karttunut laaja aineisto, joka nyt tulee saada käyttäjien saataville. Vuoden 2014 aikana tehdään suunnitelma siitä, miten materiaali on parhaiten hyödynnettävissä. Keskeistä on suunnitella paras mahdollinen tapa tallentaa tieto sekä kehittää tiedon etsimistä ja käyttäjäkohtaista rajamista helpottavia toimintoja.

Sivistysseura on saanut haltuunsa suku-

Sari Heimosen pitämä sukututkimus-
kliniikka kiinnosti Turussa.

tutkija Irja Rämän vienalaisia sukuja koskevat tutkimusaineistot sukututkijoiden hyödynnettäväksi. Laaja materiaali on paperilla ja osittain sähköisenä, mutta siitä on koottavissa kymmenien sukujen tiedot. Koosteista voidaan tarpeen mukaan painattaa julkaisuja book-on-demand-periaatteella. Luettelot tarjolla olevasta materiaalista kootaan nettisivuille, minne on tulossa Suvut-osio sukututkimuksen tueksi.

Sivistysseura uusiutui Turussa 5. huhtikuuta pidetyssä vuosikokouksessa, kun erovuoroiset Simo Kannelsuo ja Tuomas Nurmela eivät asettuneet enää ehdolle. Heidän tilalleen seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi valittiin Eila Stepanova ja Kai Paajaste.

Karjalainen Eila Stepanova on syntynyt Petroskoissa. Eilan äiti, tunnettu kansanperinteen tutkija Sandra Stepanova on lähtöisin Vienasta Sompajärven kylästä ja isä Pekka Tupitsin Kolatselän kylästä Viel-

järven seudulta. Eila on valmistunut maisteriksi vuonna 2004 Helsingin yliopiston folkloristiikan oppiaineesta ja jättänyt juuri esitarkastukseen väitöskirjatutkimuksensa Seesjärven itkijöistä ja itkuvirsikielestä. Sivistysseurassa Eila on vaikuttanut jonkin aikaa julkaisutoimikunnassa sekä Kalevala-toimikunnassa. Hänen myötänsä hallituksen kansanperinteen tutkimuksen ja folkloristiikan osaaminen vanvistuu.

Kai Paajaste on yhteiskuntatieteiden lisensiaatti, jonka sukujuuret ovat Viennassa. Ämmö oli syntynyt Kostamuksen Vatalasta. Ukon tuatto Ossippa muutti Vuokkiniemeen Kirilova Naston luokse Kostamuksesta ja ukko Oleksei syntyi Vuokkiniemessä. Karjalaa puhuva Kai on todellinen Karjala-konkari, joka on vaikuttanut niin Sivistysseuran kuin Vuokkiniemi-seuran hallituksessa, jälkimmäisessä usean vuoden ajan puheenjohtajana. Hänen meriitteihinsä lukeutuu laajan historiikin Tupenkolahuttajien mailla. Vuokkiniemi esihistoriasta toiseen maailmansotaan toimittaminen, mikä oli usean vuoden mittainen työ. Kai on aktiivinen kirjoittaja, jonka artikkeleita on julkaistu niin Karjalan Heimossa kuin muissa lehdistä. Sivistysseurassa Kai vastaa Viisasten kerhojen starinoiden toimittamisesta. Hänen osaamistaan tullaan tarvitsemaan myös, kun Eldia-kielihankkeen innoittamana syntynyttä ajatusta laajasta neuvotelukunnasta karjalaisen nykykulttuurin ja karjalan kielen edistämiseksi ryhdytään suunnittelemaan.

Erovuorossa ollut Pekka Pamilo, kyykkä-konkari ja historian tuntija, jatkaa edelleen hallituksessa.

Vienan kielen ja kulttuurin kurssi järjestetään 24.-28.6. Kuusamo-opistolla. Opettajina toimivat tuttuun tapaan vienan kielen opetuksen konkarit Olga Karlova ja Valentina Karakina. Kurssista voi tiedustella Kuusamo-opistolta.

Tie Viennaan -symposium järjestetään Kuusamo-opistolla 23.-24.8. teemalla "Ihminen ja myytti - vienalaisia henkilökuvia". Lisätietoja KSS:n toimistolta ja Kuusamo-opistolta.

Laukunkantajat

TOUKOKUU 2014

Matkalla ihmisenä olemiseen

Seppo Pesonen, työuransa terveyskeskuskätkäkinä tehnyt lohjalainen, äitinsä puolelta karjalaisuinen Karjala-aktiivi ja vienalaisukuinen Eeva-Kaisa Linna tapasivat Kaikkien Pyhien Tsasounassa, jonka Länsi-Uudenmaan ortodoksit ovat pystyttäneet talkootyönä 1995-1996. Tsasouna on rakennettu karjalaisen rakennusperinteen keskeisiä ja kauneimpia piirteitä kunnioittaen Lohjan mäntiseen harjumaisemaan.

SP Äidinäitini Evdokia oli syntynyt Aunuksen sydänmaila ennen vuosisadan vaihdetta ja äitini Klaudia valtaosin karjalaisten asuttamassa Jyrgilässä 1920-luvulla. Isoisä Ivan menetti henkensä 1938 ja levottomat ajat ajoivat perheen liikkeelle. Pakomatalla pysähdettiin Äänisen rannalla sijainneeseen Šokšuun, joka oli Suomen miehittäjä vuosina 1941-1944. Siellä Evdokian elannon turvaamiseksi hankkima lehmä oli lähtenyt omille teilleen mutta salmilaiset pojat sen sitten löysivät ja palauttivat.

Evdokia päätyi lapsineen Petroskoihin. Äitini tutustui suomalaiseen, vapaaehtoisena palvelleeseen Ahtiin, isäni ja siirtyi Suomen puolelle juhannuksen alla 1944, viimeisessä pakolaisjunassa. Ortodoksisuus vaihtui luterilaiseen ja äiti kävi rippikoulun. Kesällä menttiin naimisiin ja äidistä tuli Suomen kansalainen.

EKL Moni Suomeen siirtynyt on luopunut Venäjän karjalaisuuteen vahvasti liittyvästä ortodoksisuuskonnosta. Näin kävi jo vuosisadan alkupuolella omille isovanhemmilleni. Elias Lönnrot ei aikoinaan tuntenut karjalaisten uskontoa kovin hyvin mutta hän kuitenkin pohti sitä, mitä vienalaiset uskoosivat. Hän ymmärsi, että nämä ihmiset ovat todella aidosti harrasta kansaa. Lönnrotin näkemyksen mukaan starovierit etäännyttivät oikeasta uskosta. Monille karelianisteille ortodoksisuuskovaiset olivat jopa puolittain pakanallisia.

SP Evdokia säilytti vahvan uskonsa läpi elämänsä, uskon sen kantaneen häntä kaikissa koettelemuksissa. Näin sen vähitellen itse, kun yhteydet Neuvostoliittoon alkoivat palautua ja pääsimme käymään rajan takana. Isoäiti oli lähettänyt

Helsinkiin kirjeen, jonka avulla hän sai yhteyden tyttärensä, äitini. Kun olin lukiolainen, olimme koko perhe vierailulla Petroskoissa pari viikkoa. Vahva kosketus karjalaisuuteen heräsi vähitellen, opin tuntemaan monia tapoja ja tutustuin esimerkiksi Tšalnassa kalmoilla käydessämme kuoleman kulttuuriin, joka Karjalassa on todella rikas.

EKL Karjalais-ortodoksisuuteen kuuluu keskeisenä myös kieli, karjalan kieli murteineen, joiden säilymisestä nyt kannamme huolta. Niin kieli kuin ortodoksinen uskonto ovat asioita, jotka yhdistävät karjalaisia yli rajan.

SP Kosketukseni karjalan kieleen lähtee varmaankin jo äidin ääntämyksestä, jossa kuului hänen kotonaan puhuttu livvi. Matkoilla Karjalaan ja tapaamisissa sukulaisten kanssa kieli rupesi elämään. Lohjalla meillä on ollut jo usean vuoden ajan paikallisen Karjala-seuran järjestämää kieltenopetusta, opettajana entinen kirkkoherra Teppo Siili, joka on lähtöisin Impilahdelta. Monet kerrat olen myös osallistunut Olga Žarinovan ja Jelena Bogdanovan vetämille livvin kurseille. Karjalan kielessä on jotakin neitseellistä, kirosanatkin ovat lainoja venäjältä.

SP Isoäidin vanha, paljon rukoiltu ikoni, joka jossakin vaiheessa oli päätynyt Suomeen, ja on lapsuudestani saakka ollut kotimme seinällä, on nyt minulla. Evdokian uskonto kutsui minua, ortodoksisuuret vetivät puoleensa. 1980-luvun lopulla siirryin ortodoksisuuskirkkoon. Tsasounamme valmistuttua ryhdyin sen isännöitsijäksi. Viisi vuotta sitten minut vihittiin diakoniksi, jonka tehtävä on luonteeltaan liturginen.

EKL Venäjän karjalaisten kulttuuri-identiteetti on aina ollut itäinen, mikä historian saatossa selittää monia asioita. Me suomalaiset emme ole erityisen hyvin tainneet onnistua ymmärtämään karjalaista sielunmaisemaa. Näinhän tapahtui esimerkiksi heimosotien aikaan, jolloin Sivistysseura ainoan kerran historiassaan otti poliittisesti kantaa Itä-Karjalan valtiolliseen asemaan. Seuran hallitus asettui toukokuussa 1918 kannattamaan Itä-Karjalan liittymistä Suomeen, kun arveli karjalaisten enemmistön tätä haluavan. Karjalaisten käsitys ei ollut näin yksiselitteinen, siellä oli myös autonomian ja jopa itsenäisen Karjalan valtion kannattajia.

Tällä palstalla keskustellaan Sivistysseuraa lähellä olevista aiheista.

Kesän menovinkit

Toukokuu

- 17.5.2014** Kyykkää. Boris Karppelan muistokilpailu Helsingissä. Pirkkolan urheilupuisto alkaen klo 10.00.
- 29.4.-27.5. 2014** ti klo 17.00-19.15. Karjalan kielen kurssi Helsingissä. Kalliolan kansalaisopisto, Sturenkatu 11, opettajana Olga Karlova.
- 5.-6.5.2014** Santra Remšujevan 100-vuotispuasniekka Vuokkiniemessä. Lisätiedot: sari.heimonen(at)gmail.com
- 10.5.2014** Vuokkiniemi-seuran jäsen-tapaaminen Seinäjoella. Lisätiedot: www.vuokkiniemi.net
- 24.-25.5.2014** Vienan sukujen sukututkimuskurssi Oulussa. Pohjankartano, vetäjänä Sami Kallio.
- 18.5.2014** Karjalan Rahavahan Liiton keräjä ja 25-vuotispuasniekka Petroskoissa.

Kesäkuu

- 13.-15.6. 2014** Karjalaiset kesäjuhlat Lappeenrannassa. Lisätiedot: www.karjalanliitto.fi
- 14.-15.6.2014** Karjalainen puasniekka Uhtualla: Ollaan runonlaulaji-

en jälkeläisiä. 25 vuotta yhteistyötä Suomussalmen kunnan kanssa. Kyykkäpelin kesäkilpailut.

•**24.-28.6.2014** Karjalan kielen (vii-
nan) ja kulttuurin kurssi Kuusamo-opis-
tolla Kuusamossa.

Opettajina Olga Karlova ja Valentina Ka-
rakina. Lisätiedot: Karjalan Sivistysseura
ja Kuusamo-opisto.

•**27.-29.6.2014** Karjalaiset Laulujuh-
lat - Suuri karjalainen puasniekka Joen-
suussa.

Lisätiedot: www.joensuunlaulujuhlat.
net

•**27.-29.6.2014** Salmi-Seura ry:n koti-
seutumatka Kuopiosta Salmiin.

Lisätiedot: Mauri Sulku mauri.sulku(at)
luukku.com, puh. 050 055 4410.

•**29.6.-4.7.2014** Suomalais-ugrialaisten
Laučat-telttaleiri Kinnermäellä ja Vieljär-
vellä.

Noin 150 nuorta Suomesta, Venäjältä ja
Virosta pohtii yhteisiä asioita.

•**29.6.-4.7.2014** Karjalan kielen (liv-
vin) ja kulttuurin kurssi Pohjois-Karja-
lassa Nurmeksessa Hyvärilän Matkailu-
ja nuorisokeskuksessa.

Opettajina Olga Žarinova ja Nadja Buki-
na. Lisätiedot: www.karjalanliitto.fi

Heinäkuu

•**2.-6.7.2014** Sommelomusiikkijuhlat
Kainuussa ja Vienan Karjalassa.

Lisätiedot: www.sommelomusiikki.fi/ohjel-
ma

•**3.-6.7.2014** Suojärven Pitäjätseura
ry:n perinteinen kesämatka Suojärvelle.
Lisätiedot: matti.tikkunen(at)gmail.com
tai puh. 0440 999 094.

•**12.7.2014** Petrun päivän kyläjuhla
Uhtualla.

•**18.-19.7.2014** Suomalais-ugrilaisen
keittiön festivaali, Bygy, Udmurtia.

Lisätiedot: www.uralic.org

•**23.-27.7.2014** Matka Tverin Karja-
laan.

Lisätiedot: Suomi-Venäjä-Seuran Kotkan
osasto, Ella Kainulainen puolisonsa Ol-
li Muinosen kanssa. olli.muinonen(at)
kyp.net / 040 745 6769

•**26.7.2014** Kyykän Bomba-turnaus
Nurmeksessa.

Nurmeksen keskusurheilukenttä alkaen
klo 10.00

Elokuu

•**2.-6.8.2014** Folklore-juhla ja käsityö-
messut Jyskyjärvellä.

•**2.-3.8.2014** Iljan-päivän puasniekka
Vuokkiniemessä.

Lisätiedot: www.vuokkiniemi.net

•**10.8.2014** Marja Makovei -puasniek-
ka Vuonnisessa.

Lisätiedot: www.voinitsa.ru

•**23.8.2014** Pokkojuhla Venehjärvellä.
Lisätiedot: Sukuseura Lesonen ry, sa-
ri.heimonen(at)gmail.com tai puh.

044 567 1943.

•**23.-24.8.2014** Tie Vianaan -symposi-
um Kuusamo-opistolla Kuusamossa.

Teema: Ihminen ja myytti - vienalaisia
henkilökuvia. Lisätiedot: Kuusamo-opi-
to.

•**28.-31.8.2014** Jyskyjärven praas-
niekka.

Syyskuu

•**30.9.-1.10.2014** XV Suomalais-venä-
läinen kulttuurifoorumi Oulussa.

*Karjalan Heimo -lehti ei vastaa mah-
dollisista muutoksista kesäohjelmassa.*